

Nr 325.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till folkskolans tjänste- och familjepensionsreglementen; given Stockholms slott den 8 maj 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels godkänna härvid fogade förslag till

1) folkskolans tjänstepensionsreglemente samt

2) folkskolans familjepensionsreglemente,

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
folkskolans tjänstepensionsreglemente.

1 avd. Allmänna bestämmelser.

1 §.

1 mom. Detta reglemente skall äga tillämpning å:

a) ordinarie och extra ordinarie lärare, som äro underkastade folkskolans avlöningsreglemente;

b) befattningshavare, för vilken folkskolans avlöningsreglemente är gällande och vilken innehar befattning såsom

lärare vid sjukvårdsanstalt eller barnhem med anställning såsom ordinarie eller tillsvidare med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning eller såsom extra ordinarie eller

föreståndarinna eller biträdande föreståndarinna vid skolhem, tillhörigt skoldistrikt eller Skytteanska skolan i Tärna, eller vid arbetsstuga, tillhörig någon av stiftelserna Västerbottens läns arbetsstugor och Norrbottens läns arbetsstugor; samt

c) ordinarie och extra ordinarie lärare, som äro underkastade 1942 års avlöningsreglemente för nomadlärare.

2 mom. Under del av kalenderhalvår, då lärare jämlikt 1 § 2 mom. fjärde stycket folkskolans avlöningsreglemente skall anses hava innehaft extra ordinarie anställning, skall han jämväl anses hava varit underkastad detta reglementes bestämmelser.

3 mom. Vad i detta reglemente sägs om tjänstepensionsbestämmelser skall, där ej annat framgår, avse dels tjänstepensionsbestämmelser, antagna av Kungl. Maj:t och riksdagen, dels ock tjänstepensionsbestämmelser för riksdagens verk, vilka antagits av riksdagen eller med stöd av dess bemyndigande utfärdats av delegerade för riksdagens verk. Såsom tjänstepensionsbestämmelser av förstnämnda slag anses icke bestämmelser om pensionering av försvarsväsendets reserver av befäl och civilmilitär personal.

Med tjänstepensionsrätt, varom i reglementet förmäles, förstås pensionsrätt enligt i nästföregående stycke avsedda bestämmelser.

4 mom. I detta reglemente meddelade bestämmelser skola, i den mån krigsavlöningsreglementet vinner tillämpning, tillämpas allenast i den omfattning annat ej följer av vad i sistnämnda reglemente stadgas.

2 §.

Befattningshavare, å vilken detta reglemente äger tillämpning, har att vidkännas *tjänstepensionsavdrag* samt är efter avgång från befattningen berättigad att åtnjuta *tjänstepension* eller *tjänstelivränta*, allt enligt de föreskrifter och under de villkor, som innehållas i reglementet jämte de närmare bestämmelser, som för tillämpningen av detsamma utfärdats av Kungl. Maj:t.

I reglementet meddelas jämväl bestämmelser om befattningshavares *skyldighet att avgå från befattningen m. m.*

3 §.

1 mom. Fråga om rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension eller tjänstelivränta enligt detta reglemente prövas

- a) i fall som avses i 10 § 2 mom. av Kungl. Maj:t; samt
- b) i andra fall av statens pensionsanstalt.

Pension eller livränta, vartill rätt föreligger, skall till beloppet fastställas av statens pensionsanstalt.

2 mom. Då pension eller livränta fastställs, skall skriftligt bevis därom tillställas den till förmånen berättigade.

2 avd. Om tjänstepensionsavdrag.

4 §.

Från och med den dag, då befattningshavare blir underkastad reglementets bestämmelser, intill dess avgång från befattningen äger rum skall befattningshavaren tillkommande lön minskas med *tjänstepensionsavdrag*.

Ordinarie befattningshavare, som med frånträdande av befattningens utövande innehar extra ordinarie befattning med pensionsrätt enligt reglementet, vidkännes pensionsavdrag allenast i sistnämnda befattning.

5 §.

1 mom. Såsom tjänstepensionsavdrag skall tillämpas det belopp, som i 2 och 3 mom. här nedan angives för den befattning befattningshavaren innehaft under tid, för vilken pensionsavdraget verkställs.

Har ordinarie befattning på grund av ändrad årlig lästid nedflyttats till lägre lönegrad, skall därav föranledd nedsättning av tjänstepensionsavdraget för befattningen likväl icke bliva gällande för den, som vid nedflyttningen innehade befattningen, där Kungl. Maj:t medgivit att beträffande honom må i fråga om löneklassplacering så anses, som om han fortfarande tillhörde den högre lönegraden.

Vad i nästföregående stycke stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande ordinarie befattningshavare, som utan något sitt förvållande förflyttats till befattning i lägre lönegrad.

2 mom. För befattningar som avses i detta reglemente skola, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., tjänstepensionsavdragen för år räknat utgöra de belopp, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad	Tjänstepensions- avdrag kronor	Lönegrad	Tjänstepensions- avdrag kronor
Lo 17	186	LEo 15	141
Lo 16	171	LEo 14	129
Lo 9	90	LEo 7	72
Lo 6	72	LEo 4	63

3 mom. För lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare samt nomadlärare vid visteskola, som tjänstgör vid byskola, utgör tjänstepensionsavdraget för år räknat för ordinarie manlig lärare 117 kronor, för ordinarie kvinnlig lärare 99 kronor, för extra ordinarie manlig lärare 90 kronor och för extra ordinarie kvinnlig lärare 78 kronor.

3 avd. Om befattningshavares skyldighet att avgå m. m.

6 §.

1 mom. Så framt ej annat följer av vad i 2 mom. sägs, är ordinarie befattningshavare skyldig att avgå från befattningen och må extra ordinarie befattningshavare ej bibehållas i sin befattning, därest han

- a) uppnått den levnadsålder, vid vilken pensionsåldern inträder;
- b) till följd av olycksfall i tjänsten befinnes för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin befattning; eller
- c) till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga befinnes för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin befattning.

Finnes i fall, varom under b) och c) här ovan förmäles, statens pensionsanstalt anledning antaga att befattningshavaren kan tjänstgöra i sådan annan befattning, till vilken han må vara pliktig att låta förflytta sig, skall frågan, huruvida förflyttning lämpligen bör ske, underställas skolöverstyrelsens prövning.

2 mom. Då synnerliga skäl därtill äro, må den myndighet, som äger att från befattningen entlediga, efter tillstyrkan av vederbörande folkskolinspektör eller, i fråga om nomadlärare, av nomadskolinspektören, medgiva ordinarie befattningshavare anstånd med avsked och extra ordinarie befattningshavare att bibehållas i sin befattning efter pensionsålderns inträde, så länge befattningshavaren är fullt tjänstduglig, dock icke längre tid än sammanlagt ett år. Äro myndigheten och inspektören av olika mening, huruvida här avsett medgivande skall lämnas eller ej, skall frågan därom underställas skolöverstyrelsen för avgörande.

Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må Kungl. Maj:t medgiva kvarstående respektive bibehållande i befattningen längre tid efter pensionsålderns inträde än ett år, dock icke i något fall längre än sammanlagt tre år efter nämnda tidpunkt.

3 mom. Befinnes ordinarie befattningshavare urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänstäligganden och är ej sådant fall för handen, varom i 1 mom. första stycket sägs, må Kungl. Maj:t, därest för befattningshavaren högst fem år återstå till pensionsålderns inträde, förklara honom skyldig att avgå och entlediga honom.

Befattningshavare, som genom lagakraftäggande dom befunnits skyldig till förfarande, varå avsättning kunnat följa, men som jämlikt 5 kap. 5 § straff-

lagen förklarats fri från ansvar, må av Kungl. Maj:t, jämväl i annat fall än i nästföregående stycke sägs, förklaras skyldig att avgå samt entledigas.

7 §.

1 mom. Pensionsåldern inträder vid utgången av det redovisningsår, under vilket befattningshavaren uppnått följande levnadsålder:

för befattningshavare, hänförd till lönegrad Lo 17, Lo 16, LEO 15 eller LEO 14	63 år,
för befattningshavare, hänförd till lönegrad Lo 9, Lo 6, LEO 7 eller LEO 4	60 år.

2 mom. Har ordinarie befattningshavare utan något sitt förvållande förflyttats till befattning, för vilken gäller annan pensionsålder, skall den nya pensionsåldern icke tillämpas å honom, såframt han icke inom viss, av Kungl. Maj:t bestämd tid anmäler sin önskan att bliva underkastad den nya åldersbestämmelsen.

8 §.

Med *olycksfall i tjänsten* förstås i detta reglemente sådant vid utövande av befattning, som i reglementet avses, eller av befattning eller uppdrag i statens tjänst eller av annan befattning, som är förenad med tjänstepensionsrätt, inträffat olycksfall, som enligt allmän lag är att hänföra till olycksfall i arbete.

Vad i reglementet stadgas om olycksfall i tjänsten skall äga tillämpning jämväl där befattningshavare på grund av befattning eller uppdrag, som i nästföregående stycke sägs, blivit utsatt för *våld* eller annan *misshandel* eller i befattningen eller uppdraget ådragit sig sådan *yrkessjukdom*, varom förmäles i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

9 §.

1 mom. Beslut om befattningshavares avsked eller entledigande må icke meddelas utan att frågan om befattningshavarens rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension, där sådan fråga förekommer, dessförinnan avgjorts.

Underlåter befattningshavare att söka avsked eller entledigande, ändock att enligt beprövande av den myndighet, som äger att från befattningen avskeda eller entlediga, förhållande föreligger, som enligt 6 § 1 mom. bör föranleda hans avgång, ankommer på myndigheten att föranstalta om prövning av frågan om befattningshavarens rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension samt att, därest pensionsrätt prövats föreligga, entlediga befattningshavaren.

2 mom. I fall, varom förmäles i 6 § 3 mom., må beslut om entledigande icke meddelas utan att befattningshavaren erhållit tillfälle att inkomma med yttrande i ärendet.

4 avd. Om tjänstepension.

Gemensamma bestämmelser.

10 §.

1 mom. Rätt att vid avgång från befattningen komma i åtnjutande av tjänstepension tillkommer, där ej annat följer av bestämmelsen i 3 mom. första stycket, i detta reglemente avsedd befattningshavare,

- a) därest han uppnått den levnadsålder, vid vilken pensionsåldern inträder, och sådant fall som under b) eller c) sägs icke föreligger (*ålderspension*);
- b) i fall som avses i 6 § 1 mom. första stycket b) (*invalidpension*); samt
- c) i fall som avses i 6 § 1 mom. första stycket c), så ock där befattningshavare med tillämpning av bestämmelserna i 6 § 3 mom. förklarats skyldig att avgå (*sjukpension*).

Härvid iakttages dock

a) att befattningshavare icke må komma i åtnjutande av invalid- eller sjukpension, därest han i den ordning, varom i 6 § 1 mom. andra stycket förmäles, prövats lämpligen böra förflyttas till annan befattning; samt

b) att ordinarie befattningshavare, som med frånträdande av befattningens utövande innehar extra ordinarie befattning, ej må, därest båda befattningarna äro förenade med tjänstepensionsrätt enligt detta reglemente, vid samtidig avgång från befattningarna bekomma mer än *en* pension.

2 mom. Befattningshavare, som tidigast fem år före pensionsålderns inträde frivilligt avgår från sin befattning, må kunna av Kungl. Maj:t medgivas rätt att därvid komma i åtnjutande av tjänstepension (*förtidspension*), därest avgången finnes icke vara stridande mot det allmännas intresse och under förutsättning tillika, att han innehar minst 30 tjänstår.

3 mom. Har befattningshavare genom beslut, som vunnit laga kraft, blivit dömd till avsättning eller till följd av tjänstefel skild från befattning, som i detta reglemente avses, eller från befattning i statens tjänst eller från annan befattning, som är förenad med tjänstepensionsrätt, eller har han genom laga kraft ägande beslut blivit för förbrytelse i tidigare innehavd befattning av sådant slag dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, må han ej komma i åtnjutande av pension.

Där beträffande befattningshavare beslut, som i nästföregående stycke avses, meddelats men ej vunnit laga kraft, eller befattningshavare hålles häktad för brott, vilket kan föranleda att han dömes till avsättning eller, i stället för avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, eller befattningshavare av polismyndighet kvarhålls såsom misstänkt för sådant brott, må frågan om befattningshavarens rätt att komma i åtnjutande av pension icke upptagas till prövning, så länge sådant förhållande föreligger.

11 §.

1 mom. Tjänstepension utgöres av *grundbelopp* samt, i förekommande fall, *rörligt tillägg*.

2 mom. Tjänstepension utgår från och med dagen näst efter den, då avgång från befattningen ägt rum, till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens frånfälle.

Såsom undantag härifrån skall dock gälla, dels att den, som dömts till mistning på viss tid av innehavd befattning, icke må åtnjuta pension för befattningen före utgången av nämnda tid, dels ock att, där i fråga om pensionstagare sådant beslut föreligger, som i 10 § 3 mom. första stycket avses, pensionen skall upphöra att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken beslutet vunnit laga kraft.

Vid tillämpning av bestämmelsen i första stycket iakttages, att för tiden efter frånfället utgående pensionsbelopp icke må sammanlagt överstiga 600 kronor.

3 mom. Pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, må för den tiden uppbära allenast en tredjedel av den pension, som eljest skolat till honom utgå.

Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må statens pensionsanstalt kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära det förverkade pensionsbeloppet eller del därav.

4 mom. Utbetalning av tjänstepension sker månadsvis i efterskott enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t; statens pensionsanstalt likväl obetaget att efter pensionstagarens frånfälle förskottsvis utbetala återstående pensionsbelopp.

Tjänstepensionens grundbelopp.

12 §.

1 mom. Storleken för år räknat av tjänstepensionens grundbelopp bestämes, där ej annat föranledes av stadgandena i 2 och 3 mom. här nedan, dels av det tjänstepensionsunderlag, som enligt föreskrifterna i 13 § skall för befattningshavaren tillämpas, dels ock av den tid befattningshavaren enligt 14 § äger tillgodoräkna såsom tjänstår, allt enligt de närmare bestämmelser, som meddelas i 15—18 §§.

2 mom. Har ordinarie befattningshavare utan något sitt förvållande förflyttats till befattning i lägre lönegrad, må grundbeloppet av tjänstepension likväl icke understiga det belopp, vartill det skulle hava beräknats, därest förflyttningen icke ägt rum.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning i fall som avses i 5 § 1 mom. andra stycket.

3 mom. Där befattningshavare, som samtidigt avgår från ordinarie befattning och sådan extra ordinarie befattning, vilken av honom innehafts med

frånträdande av den ordinarie befattningens utövande, på grund av bestämmelsen i 10 § 1 mom. andra stycket b) endast äger komma i åtnjutande av en pension, skall dennas grundbelopp motsvara det högsta av de för de särskilda befattningarna beräknade grundbeloppen.

4 mom. Beräknat grundbelopp, som icke utgöres av helt med 12 eller, i fråga om grundbelopp understigande 1,680 kronor, med 6 jämnt delbart krontal, jämkas till närmast högre sålunda delbara tal.

13 §.

1 mom. Såsom tjänstepensionsunderlag skall tillämpas det belopp, som enligt 2 eller 3 mom. gäller för den befattning, från vilken avgången sker.

Har den befattning, från vilken avgången ägt rum, innehafts under kortare tid än tre år före pensionsålderns inträde eller, i fråga om befattningshavare, som avgår med rätt till förtidspension, tre år före avgången, må dock, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, vid bestämmandet av ålders- eller förtidspension icke tillämpas högre tjänstepensionsunderlag än som motsvarar en tredjedel av sammanlagda beloppet av de högsta tjänstepensionsunderlag, vilka må hava varit för befattningshavaren gällande under vart och ett av de senast förflutna tre åren på grund av därunder innehavd, med tjänstepensionsrätt förenad anställning.

2 mom. För befattningar som avses i detta reglemente skola, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., tjänstepensionsunderlagen utgöra de belopp, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad	Tjänstepensionsunderlag		Lönegrad	Tjänstepensionsunderlag	
	man kronor	kvinnor kronor		man kronor	kvinnor kronor
Lo 17	4,236	3,996	LEo 15	3,528	3,300
Lo 16	3,996	3,768	LEo 14	3,300	3,072
Lo 9	2,616	2,484	LEo 7	2,280	2,184
Lo 6	—	2,184	LEo 4	—	1,884

3 mom. För lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare samt nomadlärare vid visteskola, som tjänstgör vid byskola, utgöra tjänstepensionsunderlagen för ordinarie manlig lärare 3,072 kronor, för ordinarie kvinnlig lärare och för extra ordinarie manlig lärare 2,616 kronor samt för extra ordinarie kvinnlig lärare 2,280 kronor.

14 §.

1 mom. Såsom tjänstår må tillgodoräknas tid före pensionsålderns inträde, under vilken befattningshavare varit underkastad detta reglemente.

Vid tjänstårsberäkningen skall dock avdrag göras för tid, under vilken befattningshavare av annan anledning än tjänstledighet för offentligt uppdrag eller för uppehållande av befattning vid kommunal läroanstalt eller i statens tjänst vidkänts C-avdrag å lönen.

2 mom. Såsom tjänstår må jämväl tillgodoräknas dels tid, varunder be-

fattningshavare varit underkastad andra tjänstepensionsbestämmelser än de i detta reglemente innefattade, i den omfattning sådan tid enligt berörda bestämmelser med därtill hörande övergångsstadganden fått tillgodoräknas, dels ock tid i övrigt, vilken befattningshavaren ägt räkna såsom tjänstår enligt de andra pensionsbestämmelser med övergångsstadganden, vilka han sålunda varit senast underkastad, dock endast i den mån sådan tid ej tillgodoräknats enligt föreskrifterna i 1 mom.

Såsom inskränkning i vad nu stadgats gäller, att tid varunder befattningshavare innehaft beställning å reservstat vid försvarsväsendet ej må tillgodoräknas.

3 mom. På prövning i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver beror, om och i vad mån såsom tjänstår må tillgodoräknas tid varunder befattningshavare, i andra fall än i 1 och 2 mom. avses, fullgjort arbete eller uppdrag i eller utom statens tjänst.

4 mom. Vid tjänstårsberäkning skall i förekommande fall iakttagas att tid varunder mer än en med tjänstepensionsrätt förenad befattning innehaft må tillgodoräknas med högst det antal tjänstår som motsvarar tiden för samtidigt innehav av befattningarna.

5 mom. Därest vid beräkning av tjänstår den uppkomna slutsumman utvisar del av dag, skall jämkning ske till närmast högre hela dagantal.

15 §.

Grundbeloppet av *ålderspension* bestämmes enligt följande grunder. Kan befattningshavare räkna minst 30 tjänstår utgår *hel* pension, vars grundbelopp är lika med tjänstepensionsunderlaget. Är tjänstårens antal mindre, utgår *avkortad* pension, vars grundbelopp motsvarar tjänstepensionsunderlaget minskat med $\frac{1}{120}$ för varje full fjärdedel av år, varmed antalet tjänstår understiger 30.

16 §.

Grundbeloppet av *invalidpension* motsvarar det för befattningshavaren gällande tjänstepensionsunderlaget. Beträffande befattningshavare, som avgår efter pensionsålderns inträde, skall likväl grundbeloppet bestämmas enligt de i 15 § angivna grunderna.

17 §.

Grundbeloppet av *sjukpension* bestämmes enligt de i 15 § angivna grunderna. Grundbeloppet skall dock utgöra lägst 75 procent av tjänstepensionsunderlaget i den mån beloppet icke härigenom överstiger grundbeloppet av den ålderspension, som skulle hava tillkommit befattningshavaren, därest han under oförändrade förhållanden kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde.

18 §.

Grundbeloppet av *förtidspension* motsvarar det för befattningshavaren gällande tjänstepensionsunderlaget men skall för tiden intill den tidpunkt,

vid vilken pensionsåldern skulle hava inträtt, vara minskat med $\frac{1}{180}$ för varje full eller påbörjad fjärdedel av år, som vid avgångstillfället återstått till nämnda tidpunkt.

Rörligt tillägg.

19 §.

1 mom. Å tjänstepensionens grundbelopp eller, där mer än en pension enligt reglementet åtnjutes, å de sammanlagda grundbeloppen utgår rörligt tillägg under samma förutsättningar och enligt samma grunder, som enligt folkskolans avlöningsreglemente gälla angående dylikt tillägg å lön till ordinarie och extra ordinarie lärare.

2 mom. Rörligt tillägg beräknas å grundbeloppet för månad.

Härvid skall dock iakttagas, att tillägg ej beräknas å belopp, varmed grundbeloppet överstiger 500 kronor, och ej heller å däri ingående öretal, som överskjuter fullt krontal.

3 mom. Till hjälp vid uträkning av rörligt tillägg utfärdar Kungl. Maj:t de tabeller och anvisningar, som må finnas erforderliga.

5 avd. Om tjänstelivränta.

20 §.

1 mom. Den som, efter att hava blivit underkastad detta reglemente, avgått från befattning, som i reglementet avses, utan rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension enligt reglementet, är berättigad att på därom gjord ansökning erhålla tjänstelivränta,

a) när han uppnått en levnadsålder av 65 år (*uppskjuten livränta*); eller

b) därest han före uppnåendet av 65 års ålder blivit varaktigt oförmögen till arbete och på grund därav erhållit folkpension enligt gällande lag om folkpensionering (*förtidslivränta*).

Såsom förutsättning för rätt till tjänstelivränta skall likväl gälla,

a) att befattningshavaren under sammanlagt minst tre år före avgången innehåft anställning, som vid nämnda tillfälle varit förenad med tjänstepensionsrätt enligt detta reglemente eller andra tjänstepensionsbestämmelser; samt

b) att befattningshavaren icke efter avgången men före den i första stycket a) eller b) avsedda tidpunkten innehåft annan anställning, förenad med tjänstepensionsrätt som nyss sagts.

Där befattningshavare samtidigt avgått från ordinarie befattning och sådan extra ordinarie befattning, som av honom innehafts med frånträdande av den ordinarie befattningens utövande, äger han, därest båda befattningarna varit förenade med tjänstepensionsrätt enligt detta reglemente, allenast komma i åtnjutande av *en* tjänstelivränta.

2 mom. Där tjänstepension upphör att utgå på grund av stadgandet i 11 §

2 mom. andra stycket, inträder i stället rätt till tjänstelivränta enligt bestämmelserna i 1 mom. här ovan.

3 mom. Tjänstelivränta utgår

a) uppskjuten livränta från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande uppnått 65 års ålder, eller, där nämnda ålder redan uppnått och livräntan träder i stället för tjänstepension, från och med dagen näst efter den, då tjänstepension upphört att utgå, dock att livränta i förstnämnda fall ej må utgå för längre tid tillbaka än sex månader före den månad, under vilken ansökning därom gjorts; samt

b) förtidslivränta från och med den månad, med vars ingång folkpensionen börjat löpa, dock tidigast från och med den månad, då ansökningen om tjänstelivränta gjorts.

Livräntan utgår till och med den månad, varunder livräntetagaren avlider.

4 mom. Utbetalning av tjänstelivränta sker i efterskott enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

21 §.

1 mom. Beloppet för år räknat av tjänstelivränta bestämmes, där ej annat föränledes av vad nedan i 2 mom. stadgas, i förhållande till dels det för befattningshavaren vid avgången gällande tjänstepensionsunderlaget, dels antalet vid avgången uppnådda tjänstår, dels ock nämnda antal tjänstår utökade med tid, som vid avgången må hava återstått till utgången av den månad varunder befattningshavaren uppnår 65 års ålder, allt på sätt närmare stadgas i 22 §.

Härvid iakttages

a) att i fall, där den befattning från vilken avgången ägt rum innehafts under kortare tid än tre år, tjänstepensionsunderlaget bestämmes på motsvarande sätt som i 13 § 1 mom. andra stycket stadgas i fråga om förtidspension; samt

b) att tid, för vilken bidragsplikt för tjänstepensionering ej förelegat, vid tjänstårsberäkning i intet fall må tagas i betraktande till större del än två tredjedelar.

2 mom. Vad i 11 § 3 mom. samt 12 § 2 och 3 mom. stadgas om tjänstepension eller tjänstepensions grundbelopp skall äga motsvarande tillämpning i fråga om tjänstelivränta.

3 mom. Tjänstelivräntas årsbelopp jämkas, där så erfordras, till närmast högre öretal, som är jämnt delbart med 120.

22 §.

1 mom. Uppskjuten livränta bestämmes, med iakttagande i förekommande fall av vad nedan i 3 mom. stadgas, till ett belopp motsvarande så stor del av tjänstepensionsunderlaget, som antalet vid avgången uppnådda fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår utgör av det på sätt i 21 § 1 mom. sägs utökade antalet fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår, dock minst av

120. Om antalet vid avgången uppnådda fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår är mindre än 120, skall likväl iakttagas, att det på nyssnämnda sätt beräknade beloppet skall minskas med $\frac{1}{10}$ procent för varje felande fjärdedels år.

2 mom. Förtidslivränta bestämmes enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t, till sådant belopp, att livräntans värde vid den tidpunkt, från och med vilken densamma utgår, motsvarar värdet vid nämnda tidpunkt av den uppskjutna livräntan. Förtidslivräntans årsbelopp skall likväl lägst motsvara 10 procent av den uppskjutna livräntans årsbelopp.

3 mom. Tjänstelivränta till den som, på sätt i 10 § 3 mom. första stycket närmare sägs, blivit dömd till avsättning eller till följd av tjänstefel skild från befattningen eller för förbrytelse i tidigare innehavd befattning dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, utgör en tredjedel av det belopp, varmed livräntan i annat fall skolat utgå, med rätt likväl för Kungl. Maj:t att tillerkänna vederbörande större del, dock ej mera än två tredjedelar.

6 avd. Om sammanträffande av förmåner.

23 §.

Om den som kommer i åtnjutande av tjänstepension för i detta reglemente avsedd befattning vid avgång från den befattningen åtnjuter eller därvid eller sedermera erhåller annan tjänstepension, antingen enligt detta reglemente eller enligt andra tjänstepensionsbestämmelser, beror på Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån de till förstnämnda pension hörande förmånerna av sådan anledning skola minskas med de till den sistnämnda pensionen hörande förmånerna. Utgå båda tjänstepensionerna enligt detta reglemente, må allenast en av dem minskas.

Vad i nästföregående stycke stadgas rörande sammanträffande av tjänstepensioner skall äga motsvarande tillämpning med avseende å sammanträffande av tjänstepension och tjänstelivränta eller av flera tjänstelivräntor.

7 avd. Reglementets tillämplighet m. m.

24 §.

Befattningshavare, å vilken reglementet erhåller tillämpning, skall vara pliktig att underkasta sig ändrade bestämmelser i de hänseenden, om vilka i reglementet förmåles. Ordinarie befattningshavare är likväl icke skyldig underkasta sig ändring av föreskrifterna i 5 § 2 och 3 mom. om beloppet av tjänstepensionsavdrag, i 13 § 2 och 3 mom. om beloppet av tjänstepensionsunderlag, i 15—17 §§ om bestämmande av tjänstepensions grundbelopp eller i 19 § om rörligt tillägg, dock att sådan befattningshavare skall vara pliktig att, därest de allmänna levnadskostnaderna nedgå med tio procent eller mera i förhållande till 1935 års genomsnittliga levnadskostnader, efter pröv-

ning av Kungl. Maj:t och riksdagen vidkännas minskning med högst fem procent av grundbeloppet av tjänstepension eller beloppet av tjänstelivränta.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1942, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser skall upphöra att gälla, såvitt angår den å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

1. Utan hinder av vad i 4 § stadgas skall befattningshavare, som varit underkastad bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl., vara befriad från skyldighet att vidkännas tjänstepensionsavdrag eller åtnjuta nedsättning i sådant avdrag på sätt och under villkor, som här nedan sägs.

Befattningshavare, som före ikraftträdandet av detta reglemente uppnått trettio tjänstår, beräknade enligt stadgandet i 3 § andra stycket tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl., eller som under tiden 1 juli 1942—30 juni 1943 uppnår trettio på sådant sätt beräknade tjänstår, vare befriad från skyldighet att vidkännas tjänstepensionsavdrag enligt detta reglemente från och med dess ikraftträdande respektive från utgången av den månad, då berörda antal tjänstår uppnåtts.

Befattningshavare, som uppnår trettio på omförmält sätt beräknade tjänstår under tiden 1 juli 1943—30 juni 1945, skall, räknat från utgången av den månad, då nämnda antal tjänstår uppnåtts, åtnjuta nedsättning i honom enligt detta reglemente åliggande tjänstepensionsavdrag med två tredjedelar, om trettio tjänstår uppnåtts under tiden 1 juli 1943—30 juni 1944, och eljest med en tredjedel.

Vad i denna punkt stadgats skall icke äga tillämpning å den, som efter reglementets ikraftträdande erhåller tillstånd att kvarstå i sin befattning efter uppnådd pensionsålder och som ej före pensionsålderns inträde vunnit befrielse från avdragsskyldighet.

2. Vid tillämpning av stadgandena i 6 § 2 mom. skall gälla

a) beträffande befattningshavare, som avses i 3 punkten här nedan, att pensionsåldern skall anses hava inträtt vid utgången av det redovisningsår, varunder befattningshavaren uppnått en levnadsålder av 60 år, samt

b) beträffande den, som avgått från extra ordinarie befattning vid utgången av vårterminen 1942, att han skall anses hava kvarstått i befattningen vid reglementets ikraftträdande.

3. För befattningshavare, som är född före den 1 januari 1883, skall i fråga om pensionsålderns inträde gälla vad därom i tjänstepensionsreglementet

för folkskollärare m. fl. med därtill hörande övergångsbestämmelser är stadgat.

4. För befattningshavare, hänförd till lönegrad Lo 17, Lo 16, LEO 15 eller LEO 14, vilken är född under tiden 1 januari 1883—30 juni 1886, inträder pensionsåldern vid utgången av det redovisningsår, varunder befattningshavaren uppnått följande levnadsålder:

för befattningshavare, född under tiden 1 januari 1883—30 juni 1884 . . 60 år,
 för befattningshavare, född under tiden 1 juli 1884—30 juni 1885 61 år,
 för befattningshavare, född under tiden 1 juli 1885—30 juni 1886 62 år.

5. Är den som åtnjuter tjänstepension eller tjänstelivränta enligt reglementet tillika berättigad till särskild förmån av följande slag, nämligen pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt stadgande i tidigare gällande författning rörande pensionering av i statens tjänst anställd personal eller därmed jämförlig uppskjuten pension från av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa, skall grundbeloppet av tjänstepensionen respektive tjänstelivräntans belopp minskas med beloppet av nämnda förmån. Vid bestämmande av det oreducerade grundbeloppet respektive livräntebeloppet skall i sådant fall, ändå att annat följer av eljest tillämpliga bestämmelser, såsom tjänstår tillgodoräknas all den tid, som lagts till grund för beräkning av sagda förmån.

Därest pensionsåldern för den i nästföregående stycke omförmälda förmånen icke sammanfaller med den tidpunkt, från vilken tjänstepensionen eller tjänstelivräntan enligt detta reglemente börjar utgå, eller ock är valfri, skall i nästföregående stycke omförmäld minskning ske med det belopp, som enligt de för beräkningen av förmånen gällande grunderna skolat utgå från och med angivna tidpunkt.

6. Därest vid tillämpning av stadgandena i 13 § 1 mom. andra stycket detta reglemente hänsyn skall tagas till befattningshavares tjänstepensionsunderlag för tid innan reglementet blev gällande för honom, skall därvid så anses, som om för befattningshavaren gällt det tjänstepensionsunderlag, som enligt reglementet är fastställt för den befattning, han under nämnda tid innehaft, eller som enligt detta reglemente eller allmänna tjänstepensionsreglementet gäller för därmed närmast jämförlig befattning.

7. Har befattningshavare, hänförd till lönegrad Lo 17, Lo 16, LEO 15 eller LEO 14, å vilken stadgandena i 3 eller 4 punkterna här ovan äro tillämpliga, med stöd av stadgandena i 6 § 2 mom. erhållit anstånd med avsked eller tillstånd att kvarstå i sin befattning respektive bibehållits i sin befattning efter pensionsålderns inträde, må tjänstår tillgodoräknas jämväl för tiden efter pensionsålderns inträde, dock längst intill utgången av det redovisningsår, varunder befattningshavaren uppnår 63 års ålder.

8. Tid före reglementets ikraftträdande, under vilken befattningshavare såsom vikarie uppehållit befattning, må tillgodoräknas såsom tjänstår på sätt i 2 § 1 mom. d) tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl. stadgats, ändock att sådant icke följer av bestämmelserna i 14 §.

9. För ordinarie manlig lärare vid småskola utgör tjänstepensionsavdraget 108 kronor och tjänstepensionsunderlaget 2,916 kronor.

10. Reglementets bestämmelser angående ordinarie lärare vid mindre folkskola och ordinarie biträdande lärare skola äga motsvarande tillämpning å dylika lärare, vilka anställts tills vidare med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning.

F ö r s l a g
till
folkskolans familjepensionsreglemente.

1 avd. Allmänna bestämmelser.

1 §.

1 mom. Detta reglemente äger tillämpning beträffande:

a) befattningshavare, som är underkastad folkskolans tjänstepensionsreglemente;

b) den som åtnjuter pension enligt nyssnämnda tjänstepensionsreglemente; samt

c) den som, efter att på grund av stadgandet under a) här ovan hava blivit underkastad detta reglemente, avgått från sin befattning utan rätt att komma i åtnjutande av pension varom under b) förmäles, under förutsättning att befattningshavaren under sammanlagt minst tre år före avgången innehaft anställning, som vid nämnda tidpunkt varit förenad med tjänstepensionsrätt, varom i 3 mom. andra stycket här nedan förmäles.

Bestämmelsen under c) här ovan avser icke sådant fall, då befattningshavaren efter avgången innehaft annan anställning, förenad med tjänstepensionsrätt som nyss sagts.

2 mom. I fråga om tillämpningen av reglementet skall gälla, att med avgången befattningshavare, varom under 1 mom. c) förmäles, likställes den som erhållit pension enligt folkskolans tjänstepensionsreglemente men på grund av vad i 11 § 2 mom. andra stycket nämnda reglemente stadgas, vid frånfallet ej vidare uppbär pensionen.

3 mom. Vad i detta reglemente sägs om befattningshavare skall, där ej annat framgår, i tillämpliga delar gälla med avseende å sådan förutvarande befattningshavare, som i 1 mom. b) eller c) avses.

Vad i reglementet sägs om tjänste- eller familjepensionsbestämmelser skall, där ej annat framgår, avse dels tjänste- eller familjepensionsbestämmelser, antagna av Kungl. Maj:t och riksdagen, dels ock tjänste- eller familjepensionsbestämmelser för riksdagens verk, vilka antagits av riksdagen eller med stöd av dess bemyndigande utfärdats av delegerade för riksdagens verk. Såsom tjänstepensionsbestämmelser av förstnämnda slag anses icke bestämmelser om pensionering av försvarsväsendets reserver av befäl och civilmilitär personal.

Med tjänste- eller familjepensionsrätt, varom i reglementet förmäles, förstås pensionsrätt enligt i nästföregående stycke avsedda tjänste- eller familjepensionsbestämmelser.

4 mom. I detta reglemente meddelade bestämmelser skola, i den mån krigsavlöningsreglementet vinner tillämpning, tillämpas allenast i den omfattning annat ej följer av sistnämnda reglemente.

2 §.

1 mom. I 1 § 1 mom. a) omförmäld befattningshavare har att vidkännas familjepensionsavdrag enligt bestämmelserna i detta reglemente.

Efterlevande, som här nedan i 2 mom. sägs, till den, beträffande vilken reglementet äger tillämpning, äro berättigade att åtnjuta familjepension eller familjelivränta enligt de föreskrifter och under de villkor, som innehållas i reglementet.

Närmare bestämmelser angående reglementets tillämpning meddelas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Familjepension eller familjelivränta tillkommer följande efterlevande, nämligen

efterlevande make, som ej ingått nytt äktenskap,

frånskild make, i fall som i 3 mom. sägs, samt

arvsberättigat barn, vilket ej uppnått 19 års ålder.

Såsom förutsättning härför skall dock gälla, i fråga om make, att äktenskapet icke ingåtts efter det befattningshavaren uppnått en levnadsålder av 60 år, och i fråga om adoptivbarn, att adoptionen ej ägt rum efter det befattningshavaren fyllt 50 år.

3 mom. Då befattningshavare i dom å äktenskapsskillnad förpliktas att till sin make utgiva underhållsbidrag eller i skillnadsmålet visats föreligga avtal om sådant underhållsbidrag, äger domstolen, om makarna levt tillsammans under minst fem år och befattningshavarens make vid sammanlevnades hävande uppnått en ålder av minst 30 år samt det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finnes skäligt, förordna att maken skall vara berättigad till familjepension eller familjelivränta, som avses i detta reglemente.

Sålunda meddelat förordnande upphör att gälla, om skyldighet att utgiva underhållsbidrag, vilket bestämts att utgå på särskilda tider, upphört eller den bidragsberättigade trätt i nytt gifte.

Äger förordnande som nyss sagts giltighet, må sådant förordnande ej med laga verkan meddelas till förmån för befattningshavarens make i senare äktenskap.

3 §.

Innehade avliden befattningshavare vid frånfället familjepensionsrätt enligt bestämmelserna i 1 § detta reglemente för mer än en befattning, skall familjepension eller familjelivränta för varje befattning utgå enligt för densamma meddelade bestämmelser, dock med iakttagande av de i 16 § 1 mom. meddelade bestämmelserna rörande sammanträffande förmåner.

Efter den som enligt reglementet ägde familjepensionsrätt såväl för ordinarie befattning som för extra ordinarie befattning, vilken innehafts med frånträdande av den ordinarie befattningens utövande, må dock endast en familjepension eller en familjelivränta utgå.

4 §.

1 mom. Prövning av fråga om rätt att komma i åtnjutande av familjepension eller familjelivränta enligt detta reglemente samt fastställande till be-

loppet av dylik förmån sker, på därom gjord ansökning, av statens pensionsanstalt.

Sökande åligger att styrka sådana för statens pensionsanstalt icke kända omständigheter, som böra tagas i betraktande vid prövningen av pensionsfrågan.

2 mom. Då pension eller livränta fastställes, skall skriftligt bevis därom tillställas de till förmånen berättigade.

2 avd. Om familjepensionsavdrag.

5 §.

Från och med den dag, då i 1 § 1 mom. a) omförmäld befattningshavare blir underkastad reglementets bestämmelser, intill dess avgång från befattningen äger rum skall befattningshavaren tillkommande lön minskas med familjepensionsavdrag.

Ordinarie befattningshavare, som med frånträdande av befattningens utövande innehar extra ordinarie befattning, vidkännes pensionsavdrag allenast i sistnämnda befattning.

6 §.

1 mom. Såsom familjepensionsavdrag skall tillämpas det belopp, som i 2 och 3 mom. här nedan anges för den befattning befattningshavaren innehaft under tid, för vilken pensionsavdraget verkställes.

Har ordinarie befattning på grund av ändrad årlig lästid nedflyttats till lägre lönegrad, skall därav föranledd nedsättning av familjepensionsavdraget för befattningen likväl icke bliva gällande för den, som vid nedflyttningen innehade befattningen, där Kungl. Maj:t medgivit, att beträffande honom må i fråga om löneklassplacering så anses, som om han fortfarande tillhörde den högre lönegraden.

Vad i nästföregående stycke stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande ordinarie befattningshavare, som utan något sitt förvållande förflyttats till befattning i lägre lönegrad.

2 mom. För befattningar som avses i detta reglemente skola, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., familjepensionsavdragen för år räknat utgöra de belopp, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad	Familjepensionsavdrag kronor	Lönegrad	Familjepensionsavdrag kronor
Lo 17	192	LEo 15	162
Lo 16	180	LEo 14	153
Lo 9	117	LEo 7	93
Lo 6	93	LEo 4	78

3 mom. För lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare samt nomadlärare vid visteskola, som tjänstgör vid byskola, utgör familjepensionsavdraget för år räknat för ordinarie manlig lärare 144 kronor, för ordinarie kvinnlig lärare 126 kronor, för extra ordinarie manlig lärare 117 kronor och för extra ordinarie kvinnlig lärare 99 kronor.

3 avd. Om familjepension.**Gemensamma bestämmelser.****7 §.**

1 mom. Familjepension enligt detta reglemente tillkommer efterlevande till befattningshavare, som vid sin död kvarstod i sin befattning eller åtnjöt eller ägde rätt att komma i åtnjutande av pension enligt folkskolans tjänstepensionsreglemente.

2 mom. Angående fördelning av familjepension mellan två eller flera familjepensionsberättigade stadgas i 9 § 3 mom. och 13 § 4 mom.

8 §.

1 mom. Familjepension utgöres av *grundbelopp* samt, i förekommande fall, *rörligt tillägg*.

2 mom. Familjepension utgår till därtill berättigad från och med dagen näst efter den, då befattningshavare avlidit, eller, i fråga om pension till barn som födes efter faderns död, från och med den dag, under vilken barnet fötts, till och med utgången av månaden näst efter den, under vilken pensionstagaren avlider, eller, där pensionsrätten upphör av annan anledning, till och med utgången av den månad, under vilken rätten upphört.

3 mom. Pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, må för den tiden uppbära allenast en tredjedel av den pension, som eljest skolat till honom utgå.

Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må statens pensionsanstalt kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära det förverkade pensionsbeloppet eller del därav.

4 mom. Utbetalning av familjepension sker i efterskott enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t; statens pensionsanstalt likväl obetaget att efter pensionstagarens frånfälle förskottsvis utbetala återstående pensionsbelopp.

Familjepensionens grundbelopp.**9 §.**

1 mom. Storleken för år räknat av familjepensionens grundbelopp bestämmes enligt grunder, som angivas i 2 mom. här nedan, i förhållande till ett vid befattningshavarens död för honom gällande familjepensionstal, varom stadgas i 10 §.

2 mom. Vid familjepensionens fastställande beräknas grundbeloppet sålunda, att det motsvarar,

a) då endast en familjepensionsberättigad finnes eller då de pensionsberättigade utgöras av efterlevande make och frånskild make; familjepensionstalet;

b) då de pensionsberättigade utgöras av efterlevande make eller frånskild make samt barn eller av efterlevande make och frånskild make samt barn: familjepensionstalet ökat med 50 procent, om endast ett barn finnes, och eljest därutöver med 20 procent för varje ytterligare barn; samt

c) då de pensionsberättigade utgöras av två eller flera barn: familjepensionstalet ökat med 50 procent, om barnen äro två, och eljest därutöver med 20 procent för varje ytterligare barn.

Sker efter familjepensionens fastställande ändring beträffande antalet familjepensionsberättigade, skall med tillämpning av de i nästföregående stycke angivna grunderna bestämmas nytt grundbelopp för familjepensionen att tillämpas från och med den i 8 § 2 mom. stadgade tidpunkt, då familjepensionsrätt inträtt eller upphört.

3 mom. Finnas två eller flera familjepensionsberättigade, skall det på varje tid belöpande grundbeloppet mellan dem fördelas sålunda,

att av grundbelopp, som är gemensamt för efterlevande make eller frånskild make samt barn eller för efterlevande make och frånskild make samt barn, maken eller makarna äga åtnjuta så stor del, som motsvarar 80 procent av familjepensionstalet — dock att frånskild make, som äger pensionsrätt jämte den avlidnes barn i annat gifte, icke må åtnjuta större del än som motsvarar 40 procent av familjepensionstalet — samt barnet eller barnen återstoden,

samt att av grundbelopp eller del därav, som är gemensam för efterlevande make och frånskild make eller för två eller flera barn, makarna respektive barnen äga taga lika del.

Har i följd därav, att frånskild make underlåtit att göra ansökning om pension, till annan familjepensionsberättigad utbetalts större belopp än han enligt här stadgade grunder bort erhålla, skall därvid bero.

10 §.

1 mom. Familjepensionstalet bestämmes, där ej annat föranledes av stadgandena i 2 och 3 mom. här nedan, dels av det familjepensionsunderlag, som enligt föreskrifterna i 11 § skall tillämpas, dels ock av antalet tjänstår, varom förmäles i 12 §, allt enligt följande grunder. Uppgår antalet tjänstår till minst 30, skall familjepensionstalet motsvara familjepensionsunderlaget. Är tjänstårens antal mindre, skall familjepensionstalet motsvara familjepensionsunderlaget minskat med $\frac{1}{120}$ för varje full fjärdedel av år, varmed antalet tjänstår understiger 30.

2 mom. I fråga om ordinarie befattningshavare, som utan något sitt förvällande förflyttats till befattning i lägre lönegrad, må familjepensionstalet likväl icke understiga det belopp, vartill det skulle hava beräknats, därest förflyttningen icke ägt rum.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning i fall, som i 6 § 1 mom. andra stycket avses.

3 mom. Där på grund av bestämmelsen i 3 § andra stycket endast en fa-

miljepension utgår, skall familjepensionstalet för denna motsvara det högsta av de för de särskilda befattningarna beräknade familjepensionstalen.

4 mom. Beräknat familjepensionstal, som icke utgör helt krontal, jämkas till närmast högre sådant tal.

11 §.

1 mom. Såsom familjepensionsunderlag skall tillämpas det belopp, som enligt 2 och 3 mom. gäller för den familjepensionsberättigande befattning befattningshavaren innehade vid dödsfallet eller från vilken han dessförinnan avgått med rätt till pension, varom i 1 § 1 mom. b) förmåles.

2 mom. För befattningar som avses i detta reglemente skola, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., familjepensionsunderlagen utgöra de belopp, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad	Familjepensionsunderlag kronor	Lönegrad	Familjepensionsunderlag kronor
Lo 17	1,752	LEo 15	1,452
Lo 16	1,644	LEo 14	1,392
Lo 9	1,128	LEo 7	996
Lo 6	996	LEo 4	888

3 mom. För lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare samt nomadlärare vid visteskola, som tjänstgör vid byskola, utgöra familjepensionsunderlagen för ordinarie manlig lärare 1,320 kronor, för ordinarie kvinnlig lärare 1,188 kronor, för extra ordinarie manlig lärare 1,128 kronor och för extra ordinarie kvinnlig lärare 1,020 kronor.

12 §.

Såsom tjänstår räknas vid bestämmande av familjepension

a) tid, som må tillgodoräknas såsom tjänstår enligt folkskolans tjänstepensionsreglemente,

b) tid, under vilken beställning å reservstat vid försvarsväsendet innehafts, ävensom tid, som må tillgodoräknas såsom tjänstår enligt familjepensionsreglementet för prästerskapet, jämväl där sådant icke följer av stadgandet under a), samt

c) tid, som från dödsfallet eller avgången från befattningen må hava återstått till pensionsålderns inträde.

Rörligt tillägg.

13 §.

1 mom. Å familjepensionens grundbelopp eller, där mer än en pension enligt reglementet åtnjutes, å de sammanlagda grundbeloppen utgår rörligt tillägg under samma förutsättningar och enligt samma grunder, som enligt

folkskolans avlöningsreglemente gälla angående dylikt tillägg å lön till ordinarie och extra ordinarie lärare.

2 mom. Rörligt tillägg beräknas å grundbeloppet för månad, dock ej å däri ingående öretal, som överskjuter fullt krontal.

3 mom. Till hjälp vid uträkning av rörligt tillägg utfärdar Kungl. Maj:t de tabeller och anvisningar, som må finnas erforderliga.

4 mom. Angående fördelning av rörligt tillägg mellan två eller flera familjepensionsberättigade skall vad i 9 § 3 mom. stadgas om fördelning av grundbelopp äga motsvarande tillämpning.

4 avd. Om familjelivränta.

14 §.

Familjelivränta enligt detta reglemente tillkommer efterlevande till förutvarande befattningshavare, varom förmäles i 1 § 1 mom. c).

15 §.

1 mom. Familjelivränta motsvarar familjepensionens grundbelopp, dock att vid beräkning av grundbeloppet familjepensionstalet skall fastställas på sätt här nedan i 2 mom. stadgas.

I övrigt skola bestämmelserna i 8 § 2—4 mom. och 9 § 3 mom. äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Familjepensionstalet för livränta bestämmes, där ej annat förordas av vad här nedan stadgas, till ett belopp motsvarande så stor del av det för befattningshavaren senast gällande familjepensionsunderlaget, som antalet vid avgången uppnådda fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår av det slag, varom i 12 § första stycket a) och b) förmäles, utgör av 120 eller — där vid avgången uppnådda tjänstår, utökade med tid som från avgången må hava återstått till pensionsålderns inträde, uppgå till mer än 120 fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår — av det större tal, som uppkommer genom berörda utökning.

Vid beräkning av tjänstår skall iakttagas att tid, för vilken bidragsplikt för familjepensionering ej förelegat, i intet fall må tagas i betraktande till större del än två tredjedelar.

I övrigt skola beträffande familjepensionstalets bestämmande föreskrifterna i 10 § 2—4 mom. äga motsvarande tillämpning.

5 avd. Om sammanträffande av förmåner.

16 §.

1 mom. Innehade avliden befattningshavare vid frånfället familjepensionsrätt för mer än en befattning, antingen enligt detta reglemente eller enligt såväl detta reglemente som andra familjepensionsbestämmelser, beror på Kungl.

Maj:ts prövning, om och i vad mån de förmåner, vilka tillhöra endera respektive den enligt detta reglemente utgående familjepensionen eller familjelivräntan, av sådan anledning skola minskas med de till den andra familjepensionen eller familjelivräntan hörande förmånerna.

2 mom. Innehar efterlevande till den, å vilken detta reglemente äger tillämpning, med tjänstepensionsrätt förenad anställning, eller åtnjuter han antingen tjänstepension eller tjänstelivränta eller ock familjepension eller familjelivränta enligt detta reglemente eller andra familjepensionsbestämmelser såsom anhörig till annan anställningshavare, skall pensions- eller livränteförmån, som utgår enligt detta reglemente, där ej Kungl. Maj:t i särskilt fall annorlunda förordnar, minskas med en fjärdedel, dock högst med beloppet av den förmån, som föranleder minskningen.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1942, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets föreskrifter upphör att gälla, såvitt angår den å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

1. Beträffande befattningshavare, vilken under tiden den 1 januari—30 juni 1938 eller del därav innehaft befattning, som avsetts i 1 § a) familjepensionsreglementet för folkskollärare m. fl., skola gälla de avvikelserna från bestämmelserna i detta reglemente att *dels* änka skall äga rätt till familjepension även om äktenskapet ingåtts efter det befattningshavaren uppnått en levnadsålder av 60 men ej 65 år, *dels ock* rätten till familjepension skall för arvsberättigat barn upphöra först vid 21 års ålder.

2. Har ordinarie befattningshavare, som omedelbart före reglementets ikraftträdande var underkastad familjepensionsreglementet för folkskollärare m. fl., under berörda familjepensionsreglementes giltighetstid övergått till befattning med lägre familjepensionsunderlag och har därvid för honom jämlikt 11 § 1 mom. reglementet skolat i familjepensionshänseende gälla de i fråga om den förra befattningen meddelade bestämmelserna, skola för befattningshavaren tillämpas det familjepensionsavdrag och det familjepensionsunderlag, som i detta reglemente finnas stadgade för den tidigare innehavda befattningen.

3. För ordinarie manlig lärare vid småskola utgör familjepensionsavdraget 135 kronor och familjepensionsunderlaget 1,260 kronor.

4. Reglementets bestämmelser angående ordinarie lärare vid mindre folkskola och ordinarie biträdande lärare skola äga motsvarande tillämpning å dylika lärare, vilka anställts tills vidare med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 maj 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, förslag till folkskolans tjänstepensionsreglemente och folkskolans familjepensionsreglemente m. m.

Departementschefen anför:

Inledning.

Tjänste- och familjepensionsrätten för lärare vid folk- och småskolor och med dem i avlöningshänseende likställda befattningshavare (lärare vid sjukvårdsanstalter eller barnhem, föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid vissa skolhem och arbetsstugor) samt för nomadlärare regleras för närvarande i två huvudförfattningar, nämligen de den 17 juni 1938 utfärdade tjänste- och familjepensionsreglementena för folkskollärare m. fl. (1938: 423 och 424).

I anslutning till den allmänna avlöningsrevision, som genomfördes den 1 juli 1939 och, vad angår det militära manskapet, den 1 juli 1940, skall enligt beslut av fjolårets riksdag en pensionsreglering inom den civila och militära statsförvaltningen genomföras från och med den 1 juli 1942. De huvudsakliga föreskrifterna om denna pensionsreglering innefattas i allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena, vilka utfärdats den 30 december 1941 (1941: 1008 och 1009).

Genom proposition den 24 april 1942, nr 278 — i det följande benämnd löneregleringspropositionen — har Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag till lönereglering från och med den 1 juli 1942 för folk- och småskollärarna och med dem i avlöningshänseende likställda befattningshavare samt för nomadlärarna. Förslaget avser att i möjligaste mån bringa dessa befattningshavares löneförhållanden i överensstämmelse med det senaste statliga

lönesystemet. Vid bifall härtill böra jämväl befattningshavarnas pensionsförhållanden samtidigt anpassas efter det nya pensionssystem, som från och med den 1 juli 1942 blir gällande för statstjänstemännen.

Utredning angående sättet för en sådan anpassning har verkställts av särskilda jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 februari 1942 tillkallade sakkunniga. Dessa, vilka antagit benämningen folkskolans pensionssakkunniga, ha utgjorts av statskommissarien och byråchefen i statskontoret E. O. F. Björn, ledamoten av riksdagens andra kammare, folkskolläraren L. V. Lindén, småskollärarynnan, fru R. I. C. Linder, direktören i statens pensionsanstalt S. Lindstedt, tillika ordförande, samt undervisningsrådet J. J. E. Weijne.

De sakkunniga ha den 8 april 1942 avgivit betänkande med förslag till folkskolans tjänste- och familjepensionsreglementen. Utlåtanden över betänkandet ha, efter remisser, avgivits av statskontoret, skolöverstyrelsen och statens pensionsanstalt. Därjämte har Sverges folkskolläraryförbund inkommit med en skrift. Av utlåtandena framgår, att statskontoret och statens pensionsanstalt ansett de sakkunnigas förslag väl ägnade att läggas till grund för utfärdandet av nya pensionsbestämmelser för ifrågavarande befattningshavare. Skolöverstyrelsen har framställt vissa anmärkningar mot sakkunnigförslagen.

För egen del förordar jag, att de av folkskolans pensionssakkunniga framlagda förslagen läggas till grund för ny tjänste- och familjepensionsreglering för folk- och småskollärarna och de med dem i avlöningshänseende likställda befattningshavarna samt för nomadlärarna. *Departements-
chefen.*

Pensioneringens omfattning.

Pensionsrätt enligt nu gällande tjänste- och familjepensionsreglementen tillkommer ordinarie och extra ordinarie folk- och småskollärare och med dem i avlöningshänseende likställda befattningshavare samt ordinarie och extra ordinarie nomadlärare.

I sitt den 9 februari 1942 avgivna betänkande med förslag till folkskolans avlöningsreglemente och avlöningsreglemente för nomadlärare föreslogo 1941 års lärarlönesakkunniga en genomgripande ändring av folkskolans extra ordinariebegrepp. Förslaget innebar, att — utom då fråga vore om ordinarie anställning eller ordinarie eller pensionerad lärares uppehållande av lärarbefattning — varje lärare, vars anställning avsåge full tjänstgöring och omfattade hel termin, skulle erhålla extra ordinarie anställning, därest minst två år förflutit efter avlagd examen och läraren efter examen tjänstgjort minst 256 dagar med full tjänstgöring inom det statsunderstödda kommunala eller det statliga undervisningsväsendet.

I löneruleringspropositionen har förordats, att nämnda förslag skall genomföras. Däremot har i samma proposition på anförda skäl avstyrkts ett av skolöverstyrelsen framlagt förslag av innebörd, att envar lärare, som för-

värvat tre tjänstår och ej valts till ordinarie, skulle anställas såsom extra ordinarie lärare.

Folkskolans pensionssakkunniga framhålla, att en betydande utökning av pensioneringens omfattning komme att föranledas av den utvidgning av extra ordinariebegreppet, som föreslagits av 1941 års lärarlönesakkunniga. Enligt de sakkunnigas mening syntes emellertid ur pensioneringssynpunkt anledning icke föreligga att motsätta sig detta, dock under förutsättning, att genom bestämmelser rörande sättet för anställningen och om skyldighet att förete friskbetyg erforderliga garantier skapades för att den extra ordinarie anställningsformen icke komme att utnyttjas i huvudsakligt syfte att bereda pensionsrätt i fall, då sådan rätt normalt icke skulle ha ifrågakommit.

I övrigt innebär de sakkunnigas förslag icke ändring i fråga om pensioneringens omfattning i förhållande till vad nu gäller. Icke-ordinarie lärare, som icke erhålla extra ordinarie anställning (extra lärare), skulle således enligt de sakkunnigas förslag allttjämt stå utanför pensionsregleringen.

Statskontoret och *statens pensionsanstalt* ha ej funnit anledning till erinran mot vad de sakkunniga föreslagit i fråga om pensioneringens omfattning. Statskontoret har därvid understrukit de sakkunnigas uttalande angående behovet av garantier för att den extra ordinarie anställningsformen icke skulle komma att utnyttjas i huvudsakligt syfte att bereda pensionsrätt i fall då sådan rätt normalt icke skulle ha ifrågakommit, varvid ämbetsverket förutsatt att bestämmelser motsvarande dem, som meddelats i kungörelse den 18 juli 1935 (nr 460), skulle utfärdas för folkskolans lärare.

Skolöverstyrelsen har vidhållit sitt i löneregleringspropositionen närmare redovisade förslag om utvidgning av folkskolans extra ordinariebegrepp. Enligt överstyrelsens mening borde därför pensionsrätt tillkomma envar icke-ordinarie befattningshavare vid folkskolan, som förvärvat minst tre tjänstår.

*Departements-
chefen.*

Under hänvisning till den ställning i fråga om de icke-ordinarie lärarnas anställnings- och avlöningsförhållanden, som intogs i löneregleringspropositionen, tillstyrker jag de sakkunnigas förslag i fråga om pensioneringens omfattning. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser, som kunna visa sig erforderliga till förebyggande av missbruk av den utvidgade pensionsrätten.

Tjänstepensionsunderlag och tjänstepensionsavdrag.

De ordinarie lärarna äro för närvarande inplacerade i det före den 1 juli 1939 gällande statliga lönesystemet, folkskollärarna i lönegrad B 17, B 16 eller B 15 vid årlig lästid av 39, 36 $\frac{1}{2}$ respektive 34 $\frac{1}{2}$ veckor och småskollärarna i lönegrad B 9. Småskollärarna äro dock under tiden till den 1 juli 1942 hänfödda till lönegrad B 8 vid årlig lästid understigande 39 veckor. För ifrågavarande lärare gälla de tjänstepensionsunderlag och tjänstepensionsavdrag, som enligt civila tjänstepensionsreglementet vid 1938 års in-

gång gällde för motsvarande lönegrader, dock att manlig småskollärare är i pensionshänseende hänförd till lönegrad B 11 och småskollärrinna, i varje fall, till lönegrad B 9.

De extra ordinarie lärarna, vilka tillsättas på viss tid, ej överstigande ett läsår, äro icke hänförda till särskilda lönegrader utan endast inplacerade i löneklasser, folkskollärare i löneklasserna 14—19 och småskollärare i löneklasserna 6—11. Då avlöningen utgår med $\frac{1}{273}$ per dag av anställningstiden, ha dessa lärare vid årlig lästid av 39, $36\frac{1}{2}$ och $34\frac{1}{2}$ veckor varit i avseende å slutlön ungefär likställda, folkskollärare med statliga befattningshavare i lönegrad Eo 16, Eo 15 respektive Eo 14 och småskollärare med sådana befattningshavare i lönegrad Eo 8, Eo 7 respektive Eo 6. Även för ifrågavarande befattningshavare gälla de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som enligt civila tjänstepensionsreglementet vid 1938 års ingång voro fastställda för motsvarande lönegrader.

Enligt civila tjänstepensionsreglementet, sådant det lydde vid 1938 års ingång, voro tjänstepensionsunderlagen för kvinnliga befattningshavare fastställda till belopp, som lågo en lönegrad lägre än underlagsbeloppen för manliga tjänstemän i samma lönegrader. Anledningen härtill var, att de kvinnliga befattningshavarna i statens tjänst enligt då gällande avlöningsbestämmelser icke ägde åtnjuta lön i högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad och att pensionsunderlaget ansetts böra stå i viss relation till slutlönen. Vid den allmänna avlöningsrevision, som för de civila statstjänstemännens del genomfördes den 1 juli 1939, erhöilo de kvinnliga befattningshavarna rätt till uppflyttning i högsta löneklassen. Såsom en konsekvens härav blevo samtidigt tjänstepensionsunderlagen i civila tjänstepensionsreglementet bestämda till samma belopp för manliga och kvinnliga befattningshavare. Allmänna tjänstepensionsreglementet har icke medfört någon ändring härutinnan.

Folkskolans kvinnliga lärare äga alltjämt icke rätt åtnjuta lön enligt högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad. I överensstämmelse härmed äro, såsom framgår av det anförda, de för dem gällande pensionsunderlagen fortfarande bestämda enligt de i civila tjänstepensionsreglementet före den 1 juli 1939 gällande reglerna.

Tjänstepensionsavdragen däremot äro lika för manliga och kvinnliga lärare.

I löneruleringspropositionen ha föreslagits vissa förändringar i fråga om folk- och småskollärarnas lönegrads- och löneklassplacering. Den obligatoriska årliga lästiden utsträcket till lägst $36\frac{4}{7}$ veckor, i samband varmed nuvarande lägsta lönegraden för folkskollärarna bortfaller och dessa hänföras endast till lönegraderna 17 och 16. Dessa lönegrader skola omfatta, för manlig lärare, löneklasserna 17—21 respektive 16—20 och, för kvinnlig lärare, löneklasserna 17—20 respektive 16—19. Småskollärarna hänföras alltjämt till lönegraden 9, vilken skall omfatta, för manlig lärare, löneklasserna 9—13 och, för kvinnlig lärare, löneklasserna 9—12. Även de extra

ordinarie lärarna hänföras till lönegrader. De extra ordinarie folk-skollärarna placeras, allt efter den årliga lästidens längd, i lönegraderna 15 och 14, omfattande, för manlig lärare, löneklasserna 14—18 respektive 13—17 samt, för kvinnlig lärare, löneklasserna 14—17 respektive 13—16. Extra ordinarie småskollärare placeras i lönegrad 7 omfattande, för manlig lärare, löneklasserna 6—10 och, för kvinnlig lärare, löneklasserna 6—9. För samtliga extra ordinarie lärare är föreslaget, att deras avlöning skall utgå för kalenderår i stället för som nu för läsår.

Som övergångsanordning har bland annat föreslagits viss rätt för extra ordinarie lärare, som innehaft anställning som extra ordinarie eller vikarie-rande lärare under någon del av de tre åren närmast före den 1 juli 1942, till en extra löneklassuppflyttning utöver slutlöneklassen i den lönegrad, läraren tillhör.

Såsom framgår av den nu lämnade redogörelsen skall enligt det i löne-regleringspropositionen framlagda förslaget, i motsats till vad som gäller inom statsförvaltningen, slutlönerna inom folkskolan fortfarande bli differentierade för manliga och kvinnliga lärare. Såsom motivering härför har i propositionen åberopats uttalanden av 1941 års lärarlönesakkunniga, i vilka dessa — under framhållande av att inga bärande skäl kunde ur principiell synpunkt anföras för bibehållande för kvinnliga lärare vid det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet av undantagsbestäm-melser i förevarande hänseende — på grund av rådande statsfinansiella läge och med hänsyn till de löneökningar, som på senare tid kommit de kvinnliga lärarna till del, ansett att undantagsbestämmelserna borde bibehållas tills vidare.

De i allmänna tjänstepensionsreglementet fastställda tjänstepensionsunder-lagen äro beräknade med utgångspunkt från de senaste statliga avlöningsregle-mentenas lönebelopp, vilka äro avvägda efter indexläget 156 å 1914 års index-skala. Pensionsunderlagen ha i princip bestämts till $\frac{2}{3}$ av slutlönen å C-ort. En del av dyrtidstillägget har sålunda inräknats i pensionsunderlagen och tidigare å tjänstepension utgående dyrtidstillägg har ersatts med ett rörligt tillägg, beräknat efter samma grunder, som gälla för rörligt tillägg å lön. Vad be-träffar tjänstepensionsavdragen inträder genom nämnda reglemente den ändringen, att förutvarande begränsning av avdragstiden borttagits. Av-drag kommer sålunda att uttagas under hela tjänstetiden. Avdragen ha därjämte höjts med genomsnittligt omkring 25 procent.

Enligt *de sakkunnigas förslag* skola för folkskolans lärare och med dem i avlöningshänseende likställda befattningshavare samt nomadlärarna till-lämpas de tjänstepensionsunderlag och tjänstepensionsavdrag samt den av-dragstid, som i allmänna tjänstepensionsreglementet äro fastställda för sagda reglemente underkastade befattningshavare i motsvarande löneställning. Be-träffande de kvinnliga lärarna ha emellertid de sakkunniga föreslagit, att för

dem alltså skall gälla samma tjänstepensionsunderlag som för manliga lärare i närmast lägre lönegrad. Till stöd härför har anförts följande.

I fråga om tjänstepensionsunderlagens belopp har hittills beträffande såväl folkskollärare som statstjänstemän tillämpats den allmänna regeln — vilken även kommit till uttryck i allmänna tjänstepensionsreglementet — att pensionsunderlaget skall stå i visst förhållande till slutlönen. De sakkunniga ha ansett sig icke böra för folkskolans kvinnliga lärare föreslå avvikelser från denna regel. Bliva i enlighet med lärarlönesakkunnigas förslag slutlönerna differentierade för manliga och kvinnliga lärare böra därför, så länge detta förhållande består, även differentierade tjänstepensionsunderlag tillämpas.

Den särskilda ställning i lönehänseende, som under vissa förutsättningar skulle tillkomma extra ordinarie lärare, vilken innehaft icke-ordinarie anställning före det nya avlöningsreglementets ikraftträdande, ha de sakkunniga icke ansett vara av den art, att den bör medföra tillämpning av högre tjänstepensionsunderlag än som gäller för den lönegrad, till vilken läraren är hänförd.

De nya tjänstepensionsunderlagen komma, framhålla de sakkunniga, att medföra en icke obetydlig realförbättring av tjänstepensionsförmånerna. Denna förbättring uppgår för de ordinarie lärarna — då förutsättningar för hel pension föreligga — vid indexläge 188 på 1914 års indexskala till omkring 450 kronor för folkskollärare och omkring 400 kronor för småskollärare.

Tjänstepensionsavdragen böra — enligt de sakkunnigas uppfattning — vara lika för manliga och kvinnliga lärare trots differentierade tjänstepensionsunderlag. Ett system med avdrag, som differentierats i förhållande till underlagen, synes de sakkunniga olämpligt, enär i så fall de kvinnliga lärarna komma att under en avsevärd del av tjänstetiden få åtnjuta högre nettolön än de manliga.

Två av de sakkunniga (herr Lindén och fru Linder) ha ansett att tjänstepensionsunderlagen för manliga och kvinnliga lärare borde fastställas till samma belopp och till stöd härför anført följande.

Sedan tjänstepensionsunderlagen i civila pensionsreglementet blivit fastställda till belopp, som äro lika för manliga och kvinnliga befattningshavare inom samma lönegrad, synes konsekvensen bjuda, att de kommunalanställda kvinnliga lärarna beredas samma pensionsvillkor som de kommunalanställda manliga lärarna. Visserligen har hittills — som sakkunnigmajoriteten framhållit — ifråga om tjänstepensionsunderlagens belopp den allmänna regeln tillämpats, att pensionsunderlaget skall stå i ett visst förhållande till slutlönen. Men å andra sidan må framhållas, att departementschefen i fråga om pensionsunderlagen för kvinnliga lärare vid statens undervisningsväsende i proposition till 1937 års riksdag anförde, att pensionerna borde bestämmas efter den normala löneställning, som skulle inträda efter en viss övergångstid. Denna uppfattning föranledde ingen erinran från riksdagens sida. Ehuru någon bestämd övergångstid icke angivits ifråga om kvinnlig kommunalanställd lärares rätt att komma i åtnjutande av sista ålderstillägget, har denna rätt icke blivit bestridd. Tvärtom ha 1941 års lärarlönesakkunniga såsom sin mening framhållit, att inga bärande skäl ur principiell synpunkt kunna an-

föras för bibehållande av nu gällande undantagsbestämmelser. När de ansett, att frågans avgörande bör uppskjutas, har det huvudsakligast skett under hänvisning till det nuvarande statsfinansiella läget. Ändock tidpunkten för lika slutlön icke angivits torde därför tiden intill ett sådant beslut böra kunna betraktas såsom övergångstid. Principiella skäl borde därför icke få medföra, att de kvinnliga kommunalanställda lärarna förvägrades rätten till samma pensionsunderlag, som tillkommer motsvarande manlig befattningshavare.

Ur skälighetsynpunkt synes det oss icke heller tillfredsställande, att kvinnliga folk- och småskollärare hänvisas till en undantagsställning i förhållande till de kvinnliga statstjänstemännen. Då pensionen är avsevärt lägre än lönen, blir varje utebliven pensionsförmån mycket kännbar, i all synnerhet för befattningshavare i låga lönegrader.

Beträffande den kostnadsökning, som skulle inträda, därest de kvinnliga lärarna tillerkändes pensionsunderlag som om de ägde uppbära lön enligt högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad, må framhållas, att denna ökning synes vara tämligen blygsam, i varje fall i förhållande till kostnaderna för lön enligt högsta löneklassen. Av kostnadsberäkningarna framgår, att de högre pensionsunderlagen för kvinnliga folk- och småskollärare skulle under budgetåret 1942/43 komma att uppgå till 0.24 milj. kronor och efter tio år stiga till 0.74 milj. kronor per år, varefter beloppet torde bliva ganska konstant. I beräkningen ha medtagits merkostnaderna för befattningshavare, som pensionerats under tiden 1 juli 1939—30 juni 1942.

Remissmyndigheterna ha icke framfört någon erinran mot de av de sakkunnigas majoritet framlagda förslagen i nu berörda hänseenden.

*Departements-
chejen.*

Såsom i det föregående angivits innebär det i löneregleringspropositionen framlagda förslaget, att slutlöner inom folkskolan fortfarande skola vara differentierade för manliga och kvinnliga lärare. Lönegraderna för de kvinnliga lärarna skola nämligen enligt detta förslag icke omfatta högsta löneklassen inom motsvarande lönegrader för de manliga lärarna. Anledningen härtill är framför allt det statsfinansiella läget. Dessutom ha åberopats de löneökningar, som på senare tid kommit de kvinnliga lärarna till del. Olika meningar kunna givetvis hysas, huruvida denna differentiering i lönehänseende jämväl bör föranleda skiljaktigheter i fråga om pensionsunderlagens storlek. Å ena sidan kan härför, såsom majoriteten av de sakkunniga gjort, åberopas den hittills tillämpade regeln att pensionsunderlagen avvägas med hänsyn till slutlönernas storlek. Men häremot kan i förevarande fall invändas, att frågan om de kvinnliga lärarnas rätt att åtnjuta samma slutlön som de manliga endast uppskjutits tills vidare, för vilket icke åberopats principiella skäl utan nu föreliggande särskilda omständigheter.

Vid bedömandet av denna fråga synes mig avseende även böra fästas vid de icke obetydliga kostnader, som lika pensionsunderlag för manliga och kvinnliga lärare skulle medföra. Den omständigheten att någon bestämd tidpunkt icke kunnat bestämmas, vid vilken de kvinnliga lärarnas slutlön skulle bli densamma som de manligas, talar också mot att här frångå regeln om pensionsunderlagets bestämmande med hänsyn till slutlöners storlek. För egen del vill jag därför icke ifrågasätta ändring av sakkunnigmajoritetens förslag på denna punkt.

Vad de sakkunniga i övrigt i detta sammanhang föreslagit beträffande tjänstepensionsunderlagens och tjänstepensionsavdragens storlek samt i fråga om avdragstidens längd föranleder ej erinran från min sida.

Särskilda regler i pensionshänseende för lärare vid mindre folkskolor m. fl.

Enligt gällande avlöningsreglemente hänföras lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare såsom tillhörande lärargruppen småskollärare till lönegraden 9. Emellertid skall till innehavare av lärartjänst vid mindre folkskola eller biträdande lärartjänst vid folkskola för den tid, läraren uppehåller befattningen, utgå lönetillägg med belopp motsvarande, för år räknat, löneskillnaden inom vederbörande ortsgrupp mellan den löneklass, läraren tillhör, och närmast högre löneklass. Lönetillägget anses tillhöra lönen.

På enahanda sätt bestämt tillägg utgår enligt avlöningsreglementet för nomadlärare jämväl till ordinarie eller extra ordinarie nomadlärare vid visteskola, som tjänstgör vid byskola.

Dessa lönetillägg äro icke pensionsbildande.

I löneregleringspropositionen har föreslagits den ändringen i avlöningsförmånerna för ifrågavarande lärare, att de i stället för särskilda tillägg skola äga åtnjuta lön enligt en löneklass, som är en klass högre än den, i vilken de äro placerade.

De sakkunniga föreslå, att lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare vid folkskola samt nomadlärare vid visteskola, som tjänstgör vid byskola, såväl ordinarie som extra ordinarie, skola — dock endast under den tid de inneha sådan befattning — i pensionshänseende hänföras till lönegraden närmast över den, till vilken de enligt avlöningsreglementet äro hänfödda.

Till stöd för sitt förslag ha de sakkunniga anfört, *dels* att ifrågavarande lärare numera beretts ordinarie eller extra ordinarie anställning, *dels ock* att dessa lärare i stället för särskilda lönetillägg hädanefter föreslagits skola åtnjuta lön enligt högre löneklass.

Under åberopande av ett uttalande i propositionen nr 279 till 1938 års riksdag föreslå de sakkunniga, att — oavsett huruvida det nya pensionsreglementet kommer att tillämpas på andra före ikraftträdandet pensionerade lärare eller ej — de lärare av här berörda slag, vilka pensionerats efter ingången av år 1938 och åtnjutit förenämnda lönetillägg, från och med den 1 juli 1942 i pensionshänseende hänföras till en lönegrad högre än som tidigare skett.

Att höjningen med en löneklass av lönen för lärare vid mindre folkskolor och för biträdande lärare vid folkskolor m. fl. skall medföra en häremot svarande höjning av pensionsunderlag och pensionsavdrag synes *statens pensionsanstalt* naturligt och vore enligt anstaltens mening förenligt med de grundsatser,

som i samband med 1941 års pensionsreglering för statstjänstemännen uttalats i fråga om pensionsunderlag för befattningar, förenade med avlöningsförmåner utöver lön enligt löneplan. — Förslaget om retroaktiv omreglering av vissa pensioner har icke heller föranlett erinran från pensionsanstaltens sida.

Statskontoret däremot har ansett tillräckliga skäl saknas för ett bifall till de sakkunnigas förslag i förevarande hänseende.

Skolöverstyrelsen har anfört:

Överstyrelsen vill framhålla, att ordinarie lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare synas bliva jämförelsevis ogynnsamt ställda vid tvångsförflyttning till tjänst vid småskola. Sådan förflyttning skulle för dessa befattningshavare (kvinnliga) medföra sänkning av tjänstepensionsunderlaget från 2,616 kronor till 2,484 kronor och familjepensionsunderlaget från 1,188 kronor till 1,128 kronor. Beloppen motsvara pensionsunderlagen för vid folkskolorna anställda lärarinnor i 10:e respektive 9:e lönegraderna. Till jämförelse vill överstyrelsen erinra om att om en i 17:e lönegraden placerad folkskollärare tvångsförflyttas till befattning i 16:e lönegraden, får han alltså bibehålla sin pensionsrätt enligt 17:e lönegraden. Formellt täckes visserligen denna olikhet därav, att folkskolläraren är placerad i den högre lönegraden (17:e) och icke anses böra genom tvångsförflyttning nedflyttas till lägre lönegrad, medan en lärarinna vid mindre folkskola anses tillhöra den 9:e lönegraden, ehuru hon uppbär lön, vidkännes pensionsavdrag och tjänstledighetsavdrag enligt den 10:e lönegraden. Trots denna formella anordning kan det knappast anses rättvist, att en lärarinna kanske få år före uppnådd pensionsålder genom tvångsförflyttning berövas en del av de pensionsförmåner, för vilka hon dittills fått vidkännas pensionsavdrag. Lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare torde i likhet med vad som blir gällande beträffande folkskollärare böra tillförsäkras möjlighet att vid tvångsförflyttning bibehålla pensionsrätten oförändrad.

*Departements-
chefen.*

För egen del vill jag icke motsätta mig de sakkunnigas förslag, att lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare vid folkskola och nomadlärare vid visteskola, som tjänstgör vid byskola, i pensionshänseende skola hänföras till lönegraden över den, till vilken de äro hänfödda i avlöningshänseende. En förutsättning härför bör dock enligt min mening vara, att denna särskilda pensionsställning icke får bibehållas i de fall, då läraren frivilligt eller på grund av tvångsförflyttning övergår till tjänst vid småskola eller visteskola. Jag kan alltså icke tillstyrka skolöverstyrelsens förslag om oförändrad pensionsrätt åt tvångsförflyttad lärare.

De sakkunnigas förslag om retroaktiv omreglering av pensioner åt lärare av här ifrågavarande kategori, vilka pensionerats efter ingången av år 1938, anser jag mig böra biträda.

Personlig pensionsfyllnad.

Enligt kungörelsen nr 901/1937 med vissa bestämmelser angående ny löne-reglering från och med den 1 januari 1938 för lärare vid folk- och småskolor gäller (6 punkten, sista stycket) i huvudsak, att lärare, som var i tjänst omedelbart före den 1 januari 1938 och som nämnda dag blev underkastad nu-

varande avlöningsreglemente, skall, då han avgår med pensionsrätt, av skoldistriktet erhålla personlig pensionsfyllnad till belopp lika med skillnaden mellan de pensionsförmåner, som vid tillämpning av de vid 1937 års utgång gällande statliga och kommunala bestämmelserna skulle utgått, och de pensionsförmåner, som utgå enligt nuvarande statliga pensionsbestämmelser. Jämlikt gällande statsbidragskungörelse utgör utbetalning av sådan pensionsfyllnad villkor för erhållande av statsbidrag.

De sakkunniga förorda, att rätt till personlig pensionsfyllnad får bestå och att sålunda ej det villkoret uppställes för tillämpning av det nya tjänstepensionsreglementet, att lärare skall avsäga sig denna rätt. Pensionsfyllnadsbeloppen föreslås skola alltfört beräknas enligt samma grunder som nu gälla.

Till stöd för pensionsfyllnadsrättens bestående anföra de sakkunniga:

Pensionsfyllnaden motiverades med (propositionen nr 270 till 1937 års riksdag, sid. 91—92) att det med hänsyn till de betydande kommunala pensions-tilläggen inom vissa skoldistrikt kunde tänkas inträffa, att även lärare, för vilken löneregleringen komme att medföra avlöningsökning, komme att begagna sig av möjligheten att kvarstå på äldre avlöningsbestämmelser för att ej förlora rätten till kommunal tilläggspension. Det syntes kunna leda till uppenbart orimliga resultat, om lärare för att komma i åtnjutande av en med löneregleringen avsedd förbättring i löneförmånerna måste vidkännas försämring av sina pensionsförmåner. På grund därav och med hänsyn till önskvärdheten av att så många lärare som möjligt omedelbart överginge till de nya avlöningsbestämmelserna ansågs föreskrift böra meddelas om att kommunen skulle ikläda sig att hålla läraren skadeslös för eljest ifrågakommande pensionsminskning.

Lärlönesakkunniga ha föreslagit, att den personliga lönefyllnad, som av liknande skäl tillerkändes motsvarande lärare från och med år 1938, skall bortfalla för lärare, som bliva underkastade det nya avlöningsreglementet. Nämnda sakkunniga ha därvid åberopat, att denna förmån i anslutning till ett av riksdagen i ärendet gjort uttalande redan borttagits för dem, som äro underkastade de provisoriska avlöningsbestämmelserna, vilkas tillämpning utgör en förutsättning för att lärare skall bli underkastad avlöningsreglementet. Lärlönesakkunniga ha däremot icke uttalat sig om behovet av tilläggsbestämmelser till det nya avlöningsreglementet för reglering av frågan om pensionsfyllnad, liknande dem som äro meddelade i anslutning till nu gällande avlöningsreglemente.

Personlig pensionsfyllnad utgår för närvarande i åtskilliga skoldistrikt. Beloppen äro varierande och synas i en del fall vara avsevärt större än beloppen av den realförbättring av de statliga pensionsförmånerna, som det av de sakkunniga föreslagna tjänstepensionsreglementet skulle medföra. För att belysa pensionsfyllnadens betydelse för lärarna må följande av de sakkunniga inhämtade uppgifter rörande pensionsfyllnadsbeloppen i Stockholms skoldistrikt under första kalenderkvartalet 1942 anföras. Pensionsfyllnaden för år räknat upp gick under sagda kvartal till

för ordinarie folkskollärare	2,630: 76 kr.
» » folkskollärarynna	994: 32 »
» » småskollärarynna	1,579: 08 »

Då realförbättringen av de statliga pensionsförmånerna skulle utgöra omkring 450 à 400 kronor, skulle ett borttagande av den personliga pensionsfyllnaden för nu angivna lärare föranleda en betydande pensionsminskning och försätta dem, som pensioneras enligt det nya pensionsreglementet i en väsentligt sämre ställning än de lärare, som pensioneras enligt äldre reglementen. Bortsett från önskvärdheten av att lärarna komma att övergå till det nya avlöningsreglementet, kan det svårligen anses tillfredsställande att sådana anordningar träffas, att lärare för att komma i åtnjutande av löneförmånerna enligt nämnda reglemente skall behöva vidkännas en avsevärd minskning av pensionsförmånerna.

Liknande förhållanden — om än ej så framträdande — göra sig gällande även i en del andra skoldistrikt. Inom åtminstone ett av dessa distrikt förekommer det för övrigt, att en del av den personliga pensionsfyllnaden utgår på grund av fribrev, utfärdadt av enskild försäkringsinrättning och därför torde vara att anse som oantastbar.

Beträffande frågan om vilken form, bestämmelsen om rätt till personlig pensionsfyllnad bör givas i samband med den nya pensionsregleringen, anföra de sakkunniga:

Frågan torde icke böra regleras genom föreskrift i det nya pensionsreglementet. Ej heller synes påkallat att — i överensstämmelse med vad som gäller för närvarande — meddela bestämmelser om att det skall åligga skoldistrikt att utbetala viss pensionsfyllnad samt att fullgörande av sådant åliggande utgör villkor för erhållande av statsbidrag. Det torde vara tillräckligt att i statsbidragskungörelsen intaga en bestämmelse om undantag i förekommande fall från det för erhållande av statsbidrag eljest gällande villkoret, att lärare ej får av skoldistrikt beredas förmåner utöver de honom genom de statliga avlönings- och pensionsbestämmelserna tillerkända. Statsbidrag skulle med andra ord få utgå utan hinder av att skoldistrikt till lärare, som varit oavbrutet anställd hos detsamma sedan utgången av år 1937, utbetalar personlig pensionsfyllnad, motsvarande skillnaden mellan de pensionsförmåner, som skulle utgått, därest de vid 1937 års utgång gällande statliga och kommunala pensionsbestämmelserna varit tillämpliga, och pensionsförmånerna enligt de nya statliga pensionsbestämmelserna.

Statskontoret anför:

De sakkunniga ha på anförda skäl velat förorda, att redan vunnen rätt till personlig pensionsfyllnad finge bestå och att således ej det villkoret uppställdes för tillämpning av det nya tjänstepensionsreglementet, att lärare skulle avsäga sig denna rätt.

Statskontoret har för sin del icke kunnat undgå att ställa sig synnerligen betänksamt gentemot detta förslag. Av den förebragta utredningen framgår visserligen icke närmare i vilken omfattning personlig pensionsfyllnad utgår eller hur stor pensionsfyllnaden är i olika fall. Av de sakkunnigas uttalande att döma torde dock icke få anses uteslutet, att denna förmån i regel uppgår till belopp minst motsvarande den reala pensionsförbättring, som skulle tillkomma lärarna enligt det blivande reglementet. Vid sådant förhållande skulle de lärare, som nu äro tillförsäkrade nämnda pensionsfyllnad, vid övergång på det nya pensionsreglementet bliva i förhållande till de lärare, vilka icke åtnjuta denna förmån, gynnade i en utsträckning, som näppeligen kan anses vara av omständigheterna motiverad. Särskilt i betraktande av de mycket betydande pensionsfyllnadsbelopp, som utgå i Stockholms skoldistrikt förefaller det statskontoret rimligt, att pensionsförbättring enligt det blivande

tjänstepensionsreglementet överhuvud taget ej må komma de lärare till godo, som åtnjuta dylik pensionsfyllnad. Ämbetsverket vill därför förorda, att såsom villkor för reglementets tillämpning å de lärare, om vilka här är fråga, skall gälla, att de avsäga sig rätten till personlig pensionsfyllnad. Bestämmelse härom bör lämpligen såsom en särskild paragraf intagas i tjänstepensionsreglementet. Skulle med hänsyn till utfärdade s. k. fribrev tvekan uppstå, hur vid förekomsten av dylikt brev skall förfaras, torde frågan härom böra underställas Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

Statens pensionsanstalt har icke framställt erinran mot sakkunnigförslaget i denna del.

Statskontoret synes i sitt utlåtande utgå från, att den personliga pensionsfyllnaden skulle även för lärare, som blir underkastad de nya pensionsbestämmelserna, motsvara skillnaden mellan pensionsförmånerna, å ena sidan, enligt de statliga och kommunala pensionsbestämmelserna vid 1937 års utgång och, å andra sidan, enligt de nuvarande statliga pensionsbestämmelserna. De sakkunniga ha emellertid åsyftat, att pensionsfyllnaden för sådan lärare skall motsvara skillnaden mellan förstnämnda pensionsbestämmelser och pensionsförmånerna enligt folkskolans tjänstepensionsreglemente. För vederbörande lärare medför i så fall övergången till de nya bestämmelserna icke någon pensionsförbättring. Följden blir däremot att kostnaderna för viss del av pensionsfyllnaden överflyttas från vederbörande kommun till staten.

I och för sig synas knappast några skäl tala för en sådan kostnadsöverflyttning till statsverket. Emellertid är jag icke beredd att tillstyrka statskontorets förslag, att såsom villkor för de nya reglementenas tillämpning å lärare, som är berättigad till personlig pensionsfyllnad, skulle uppställas, att läraren anmäler att han avsäger sig denna rätt. Detta förslag skulle visserligen, såsom nyss påpekats, icke medföra någon pensionsförbättring för vederbörande lärare, men däremot skulle dessa komma i gynnsammare ställning än andra lärare därigenom, att de finge vidkännas lägre pensionsavdrag under kortare avdragstid. Huruvida en lärare är berättigad till personlig pensionsfyllnad torde också i åtskilliga fall vara vanskligt att nu bedöma, då denna rätt kan vara beroende av indexläget vid avgångstillfället. För såväl den pensionsprövande som den löneutbetalande myndigheten kunna därför svårigheter uppkomma att avgöra vilka lärare skola kvarstå på nuvarande pensionsbestämmelser av den anledningen, att de icke avsagt sig rätten till personlig pensionsfyllnad.

För egen del förordar jag, med hänsyn till de nu angivna olägenheterna, att personlig pensionsfyllnad, beräknad på sätt de sakkunniga åsyftat, får utgå till lärare, som bli underkastade de nya reglementena. För att erhålla tydliga bestämmelser om pensionsfyllnaden och därigenom möjliggöra för lärarna att välja, huruvida de skola övergå på de nya lönebestämmelserna och, som en följd härav, på de nya pensionsbestämmelserna, anser jag, i motsats till de sakkunniga, att skoldistriktet böra — på sätt skedde i samband med 1937 års lönereglering — åläggas utbetala sådan personlig pensionsfyllnad. Bestämmelse härom torde böra intagas i statsbidragskungörelsen.

Specialmotivering.

De av de sakkunniga framlagda reglementsförslagen följa samma indelningsgrunder, som kommit till användning vid redigeringen av allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena. Reglementsbestämmelserna äro i tillämpliga delar avfattade i nära överensstämmelse med motsvarande föreskrifter i de statliga reglementena. Med hänsyn härtill torde någon närmare motivering av de olika paragraferna i allmänhet icke vara erforderlig. Jag torde därför i stort sett få begränsa mig till en redogörelse för vissa av myndigheterna framställda detaljerinringar samt för de ändringar, som i anledning härav eller eljest funnits böra vidtagas i de sakkunnigas förslag.

Folkskolans tjänstepensionsreglemente.

1 §.

Statens pensionsanstalt har anfört:

Den i 1 § 1 mom. b) intagna bestämmelsen, avseende föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid arbetsstugor och skolhem, bör givas sådan lydelse, att den kommer att omfatta allenast dem, som erhålla anställning motsvarande ordinarie eller extra ordinarie lärares vid folkskolan. Enär den slutgiltiga avfattningen av bestämmelsen ej lärer kunna ske förrän lönebestämmelserna föreligga, torde det vara lämpligt, att riksdagens bemyndigande utverkas att i reglementsförslagen vidtaga erforderliga jämkningar.

Jag förordar, att Kungl. Maj:t inhämtar det av pensionsanstalten angivna bemyndigandet, som även torde böra avse lärare vid sjukvårdsanstalter och barnhem. I anslutning till ett av pensionsanstalten gjort uttalande, synes 1 § 2 mom. böra omformuleras.

Under ifrågavarande paragraf synes lämpligen böra intagas en föreskrift, att i reglementet meddelade bestämmelser skola, i den mån krigsavlöningsreglementet vinner tillämpning, tillämpas allenast i den omfattning annat ej följer av vad i sistnämnda reglemente stadgas. Motsvarande föreskrift föreslår jag i annat sammanhang skola införas jämväl i allmänna tjänstepensionsreglementet.

6 §.

Såväl statskontoret som statens pensionsanstalt ha ifrågasatt vissa redaktionella jämkningar av första momentet. Även jag anser, att en viss omformulering av nämnda moment bör ske.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle, i enlighet med föreskrift i allmänna tjänstepensionsreglementet, befattningshavare, som genom laga kraftägande dom befunnits skyldig till förfarande i *tjänsten*, varå avsättning kunnat följa, men som jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen förklarats fri från ansvar, kunna av Kungl. Maj:t förklaras skyldig att avgå samt entledigas. Jag förordar, att denna möjlighet till tvångspensionering utvidgas att avse alla fall, då befattningshavare genom laga kraftägande dom befunnits skyldig till brottslig gärning, varå avsättning kunnat följa, men jämlikt nämnda paragraf i

strafflagen förklarats fri från ansvar. Motsvarande utvidgning av tvångspensioneringsmöjligheterna föreslår jag i annat sammanhang skola stadgas jämväl i allmänna tjänstepensionsreglementet.

7 §.

För närvarande gäller, att pensionsåldern inträder vid utgången av det kalenderhalvår, varunder befattningshavaren uppnår den för erhållande av ålderspension föreskrivna levnadsåldern.

1941 års lärarlönesakkunniga ha föreslagit, att i tjänstepensionsbestämmelserna för folk- och småskollärare skall intagas en föreskrift, att pensionsåldern inträder vid utgången av det redovisningsår, under vilket läraren uppnår den för erhållande av pension föreskrivna levnadsåldern. Förslaget åsyftar att bringa tidpunkten för examination av lärare, vilken är förlagd till läsårets slut, att i det närmaste sammanfalla med tidpunkten för den normala pensionsavgången, så att de nyexaminerade lärarna beredas ökade möjligheter att erhålla förordnande redan under den hösttermin, som följer närmast efter examinationen.

Folkskolans pensionsakkunniga ha biträtt det sålunda framförda förslaget, vilket skulle medföra en höjning av pensionsåldern med i genomsnitt tre månader och därigenom en minskning av kostnaderna för pensioneringen. Visserligen skulle därav föranledas en anhopning av pensionsprövningsärenden hos statens pensionsanstalt men denna anhopning syntes vara av underordnad betydelse och borde kunna bemästras utan större svårighet, därest i tillämpningsföreskrifterna till det nya tjänstepensionsreglementet bestämmelse meddelades om ingivande i god tid till statens pensionsanstalt av ansökning om ålderspension.

Statskontoret har icke ansett det sakligt motiverat, att pensionsåldern skulle inträda vid utgången av redovisningsår i stället för, såsom nu är fallet, vid utgången av vederbörande kalenderhalvår.

För egen del anser jag lämpligt, att i enlighet med 1941 års lärarlönesakkunnigas av folkskolans pensionsakkunniga biträdda förslag pensionsåldern bestämmes skola inträda vid utgången av det redovisningsår, under vilket befattningshavaren uppnår den för erhållande av pension föreskrivna levnadsåldern.

8 §.

Paragrafen bör kompletteras med en bestämmelse, varigenom med olycksfall i tjänsten jämställs jämväl yrkessjukdom, varom förmäles i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

10 §.

I de sakkunnigas förslag har intagits föreskrift, enligt vilken — i anslutning till vad som stadgas i allmänna tjänstepensionsreglementet — befattningshavare, som samtidigt innehar ordinarie och högre extra ordinarie befattning, icke må åtnjuta tjänstepension vid avgång allenast från den extra ordinarie befattningen. Denna föreskrift, som torde sakna praktisk betydelse för de befattningshavargrupper, om vilka här är fråga, synes böra utgå.

24 §,

De sakkunniga framhålla, att då det nya tjänstepensionsreglementet avses skola träda i kraft samtidigt med det nya avlöningsreglementet, det icke synes vara påkallat att, såsom skett i allmänna tjänstepensionsreglementet, i det nya tjänstepensionsreglementet intaga bestämmelse om att såsom förutsättning för reglementets tillämpning skall gälla, att befattningshavare ej inom viss tid anmält sin önskan att icke bliva underkastad reglementets villkor och bestämmelser.

Övergångsbestämmelser.

Punkt 3. Pensionsåldern för befattningshavare, som äro födda under tiden 1 juli—31 december 1882 och som sålunda uppnå 60 års ålder under senare halvåret 1942, inträder enligt nu gällande bestämmelser vid sistnämnda års utgång. Om pensionsåldern i enlighet med bestämmelserna i 7 § 1 mom. skulle framflyttas till den 30 juni 1943, bleve befattningshavarna nödsakade att för erhållande av ålderspension kvarstå i tjänst ett halvt år längre än vad förut erfordrats. Då de torde få förutsättas i allmänhet ha inrättat sig för avgång vid 1942 års utgång redan före det nya reglementets ikraftträdande, kan berörda framflyttning av pensionsåldern antagas komma att i åtskilliga fall vålla dem avsevärda personliga olägenheter. Med hänsyn härtill har det syntts skäligt, att ifrågavarande befattningshavare få bibehållas vid förutvarande pensionsålder. Föreskriften härom har av redaktionella skäl avfattats så, att den är tillämplig även i fråga om i tjänst efter ikraftträdandet kvarstående folkskollärare och med dem i avlöningshänseende likställda befattningshavare, vilka äro födda före den 1 juli 1882 och sålunda uppnått 60 års ålder före ikraftträdandet.

Punkt 4. I 4 punkten av övergångsbestämmelserna till nu gällande tjänstepensionsreglemente stadgas, att för befattning såsom ordinarie eller extra ordinarie folkskollärare och med sådan i avlöningshänseende likställd befattning pensionsåldern skall inträda vid utgången av det kalenderhalvår, varunder befattningshavaren uppnår nedan angivna levnadsålder, nämligen

under tiden	1 juli 1938—30 juni 1943	60 år,
»	»	1 juli 1943—30 juni 1946 61 » ,
»	»	1 juli 1946—30 juni 1948 62 » .

1941 års lärarlönesakkunniga ha framhållit att, därest denna övergångsbestämmelse ändrades så, att första tidsperioden utsträcktes till den 30 juni 1944, ett icke ringa antal tjänster skulle bli lediga vid en tidpunkt, då enligt vad en inom skolöverstyrelsen verkställd utredning utvisat, ett avsevärt överskott av folkskollärare komme att finnas. Nämnda sakkunniga ha i anslutning därtill uttalat, att det syntes dem föreligga skäl för att detta ändringsförslag toges under närmare övervägande.

Även folkskolans besparingssakkunniga ha berört denna fråga. Nämnda sakkunniga ha sålunda i sitt den 13 december 1940 dagtecknade betänkande angående folkskoleväsendets rationalisering uttalat sig för (betänkandet sid. 77) att den höjning av pensionsåldern för folkskollärare från 60 till 61 år, som jämlikt förberörda övergångsbestämmelse skall ske den 1 juli 1943, uppskjutes något eller några år. Detta förslag har vunnit anslutning av samtliga de myndigheter, styrelser och korporationer, som yttrat sig däröver, dock med undantag för statskontoret.

Folkskolans pensionssakkunniga ha icke gjort någon erinran mot vad lärarlönesakkunniga i ärendet föreslagit. Den därav föranledda ökningen av statsverkets pensioneringskostnader uppväges, anförda nämnda sakkunniga, under ett fåtal år av den kostnadsminskning, som skulle uppkomma genom den föreslagna framflyttningen av tidpunkten för pensionsålderns inträde till utgången av det redovisningsår, då den för nämnda ålder avgörande levnadsåldern uppnåts. Emellertid borde — utom i fall som i 3 punkten i övergångsbestämmelserna till reglementsförslaget avses — även den genom ifrågasvarande övergångsbestämmelse reglerade pensionsåldern böra inträda först vid redovisningsårets utgång.

För egen del tillstyrker jag, att pensionsåldern bibehålles vid 60 år intill den 30 juni 1944.

Punkt 7. Enligt 5 punkten övergångsbestämmelserna till tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl. gäller för närvarande, att befattningshavare, för vilken övergångsvis en lägre pensionsålder än den normala är bestämd, får räkna tjänstår för anståndstid, som infaller före den normala pensionsåldern. Anledning till ändring härutinnan har ej synts föreligga.

Punkt 8. Har befattningshavare under nuvarande tjänstepensionsreglementes giltighetstid innehåft med pensionsrätt förenad extra ordinarie anställning, skulle han vid tillämpning av bestämmelserna i 14 § 2 mom. icke äga räkna tjänstår för sådan vikarietid före den 1 juli 1942, som infallit efter den senast innehavda pensionsberättigande anställningen. Detsamma gäller för befattningshavare, vilken icke varit underkastad sagda tjänstepensionsreglemente men haft pensionsrätt enligt reglementet för statens pensionsanstalt, i vad avser sådan vikarietid före den 1 juli 1942, som infallit efter tiden för den senaste pensionsberättigande anställningen, samt, där pensionsberättigande anställning icke förekommit under giltighetstiden för vare sig statens pensionsanstalts reglemente eller berörda tjänstepensionsreglemente, beträffande all vikarietid före nämnda dag. I samtliga dessa fall har befattningshavaren haft grundad anledning att antaga, att framdeles vunnit pensionsberättigande anställning skulle medföra rätt till tjänstårsberäkning för här avsedda vikarietid i enlighet med stadgandet i 2 § 1 mom. d) nuvarande tjänstepensionsreglemente. Det har synts skäligt, att sådan rätt blir uttryckligen medgiven.

Punkt 9. Den genom 9 punkten av övergångsbestämmelserna till nu gällande tjänstepensionsreglemente reglerade särställning i pensionshänseende,

som för närvarande tillkommer ordinarie manlig småskollärare och med sådan i avlöningshänseende likställd befattningshavare har ansetts böra bestå. Då emellertid för andra sådana befattningshavare än småskollärare bestämmelser om tjänstepensionsavdrag och tjänstepensionsunderlag intagits i 5 § 3 mom. respektive 13 § 3 mom. reglementsförslaget, har i förevarande punkt allenast ordinarie manlig småskollärare upptagits.

I enlighet med förslag av statens pensionsanstalt synes det lämpligt, att bland ifrågavarande övergångsbestämmelser införa ett stadgande om att jämväl sådana lärare vid mindre folkskola samt biträdande lärare, vilka anställts tills vidare med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning, skola vara underkastade reglementet samt att beträffande dem de för motsvarande ordinarie lärare gällande bestämmelserna skola äga tillämpning. Måhända kan det visa sig erforderligt att i ytterligare något avseende meddela särskild övergångsbestämmelse. Härtill torde Kungl. Maj:t böra inhämta riksdagens bemyndigande.

Folkskolans familjepensionsreglemente.

De ändringar i nu för folkskolans lärare rådande familjepensionsförhållanden, som en anpassning av familjepensionsbestämmelserna efter bestämmelserna i 1942' års allmänna familjepensionsreglemente medför, bli av tämligen begränsad saklig betydelse. Visserligen bli familjepensionsunderlagen uppräknade med omkring 10 procent, motsvarande det procenttal, efter vilket nuvarande rörliga del av familjepension beräknas vid index 156 å 1914 års indexskala, men detta uppväges av ändrad relation mellan pensionens fasta och rörliga del. Den rörliga delen, som nu utgör samma procenttal å den fasta delen, som gäller för beräkning av dyrtidstillägg å nyreglerad avlöning, ersättes sålunda med ett rörligt tillägg, beräknat enligt de nya avlöningsreglementenas grunder. Rörligt tillägg förutsättes emellertid icke komma att utgå å familjepensionsförmån — i allmänna familjepensionsreglementet benämnd familjelivränta — för efterlevande efter befattningshavare, som avgått utan rätt till tjänstepension. Då någon realändring av familjepensionsförmånens belopp i övrigt ej förutsatts skola ske, bliva familjepensionsavdragen oförändrade.

Bestämmelserna i reglementsförslaget ansluta sig nära till bestämmelserna i det nya allmänna familjepensionsreglementet. De ha icke föranlett erinringar från remissmyndigheternas sida.

För egen del vill jag allenast framhålla, att under 1 § bör intagas en föreskrift, enligt vilken i reglementet meddelade bestämmelser skola, i den mån krigsavlöningsreglementet vinner tillämpning, tillämpas allenast i den omfattning annat ej följer av vad i sistnämnda reglemente stadgas, att bland övergångsbestämmelserna bör införas ett stadgande om reglementets tillämpning å sådana lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare, vilka anställts tills vidare med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning, samt att, därest det skulle visa sig erforderligt att meddela särskild övergångsbestämmelse utöver dem, som intagits i reglementsförslaget, befogenhet härtill bör tillkomma Kungl. Maj:t.

Retroaktiv tillämpning av de nya pensionsreglementena i vissa fall.

I samband med antagande av de allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena bemyndigade 1941 års riksdag Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad därom i propositionen nr 339 till riksdagen anförts utfärda bestämmelser om bland annat tillämpning av nämnda reglementen i vissa fall å tjänstemän avgångna med pension enligt civila eller militära tjänstepensionsreglementet samt utbetalande av pensionstillägg åt vissa sådana tjänstemän. I nu berörda hänseenden hade i propositionen föreslagits, att de nya pensionsbestämmelserna skulle från och med ikraftträdandet göras tillämpliga å sådana tjänstemän, som blivit underkastade de 1939 eller 1940 utfärdade nya avlöningsförfattningarna men pensionerats före pensionsregleringens genomförande, samt att dessa pensionerade tjänstemän därjämte skulle erhålla gottgörelse med ett enhetligt belopp av 10 kronor för varje månad de dessförinnan åtnjutit pension.

De sakkunniga ha föreslagit, att folkskolans tjänstepensionsreglemente och i samband därmed folkskolans familjepensionsreglemente skola såvitt angår tid från och med reglementenas ikraftträdande äga tillämpning beträffande sådana lärare, som avgått ur tjänst under tiden 1 juli 1939—30 juni 1942 och därvid erhållit pension enligt tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl. Någon gottgörelse för tid före de nya reglementenas ikraftträdande ha de sakkunniga däremot icke funnit anledning föreslå för folkskolans pensionerade lärare.

Till stöd för den föreslagna retroaktiva tillämpningen ha de sakkunniga anført i huvudsak följande.

Ehuru lönesystemet för folkskolans lärare genom 1937 års avlöningsreglemente anpassades efter dåvarande statliga lönesystem, genomfördes dock icke ny definitiv löneroglering för nämnda lärare samtidigt med 1939 års löneroglering för den civila statsförvaltningen. Med hänsyn till omfattningen av den utredning, som måste föregå en dylik löneroglering, kunde nämligen förslag därom icke föreläggas 1939 års riksdag. På grund av sedermera infallande kristid har utredningen framskjutits, så att förslag i ämnet kunnat framläggas först till 1942 års riksdag. För ifrågavarande lärare ha emellertid avlöningsbeloppen sedan den 1 juli 1939 enligt för dem liksom för lärare vid högre kommunala skolor meddelade provisoriska avlöningsbestämmelser varit anpassade efter de i civila avlöningsreglementet fastställda lönebeloppen.

Enligt vad de sakkunniga erfarit lära samtliga lärare, å vilka 1937 års avlöningsreglemente för folk- och småskollärare blivit tillämpligt, ha varit underkastade nämnda provisoriska avlöningsbestämmelser.

De sakkunniga ha ansett sig böra taga under övervägande, huruvida nu angivna förhållanden böra föranleda, att motsvarande förmåner beredas folkskolans med pension före de nya pensionsbestämmelsernas ikraftträdande avgångna lärare som de, vilka enligt statsmakternas beslut skola komma pensionerade statliga befattningshavare till del.

Därvid har inom de sakkunniga en viss tvekan gjort sig gällande om det kan anses tillräckligt motiverat, att i förevarande fall göra avsteg från den

tidigare allmänt följda principen, att varje pensionstagare skall kvarstå på de pensionsbestämmelser, vilka varit för honom gällande vid pensioneringstillfället. Ett sådant avsteg har synts kunna få vittgående prejudicerande verkningar. Bortsett därifrån, har den ökning av pensioneringskostnaderna, som därav skulle föranledas, ingivit betänkligheter. Merkostnaden för tillämpning från och med den 1 juli 1942 av de nya tjänstepensionsbestämmelserna å efter den 30 juni 1939 pensionerade lärare, vilka varit underkastade de provisoriska avlöningsbestämmelserna och sålunda i stort sett åtnjutit samma avlöning som den i folkskolans avlöningsreglemente föreslagna, kan nämligen, såsom av kostnadsberäkningarna framgår, uppskattas till icke mindre än omkring 720,000 kronor för budgetåret 1942/43 och omkring 570,000 kronor för budgetåret 1951/52 under det att kostnaden för sådan gottgörelse för föregående pensionstid, som de pensionerade statliga befattningshavarna ha att motse, utgör omkring 245,000 kronor i ett för allt.

Liknande synpunkter kunna emellertid uppenbarligen anläggas även då det gäller de förmåner av ifrågavarande slag, som tillerkänts pensionerade statliga befattningshavare. Detta har dock icke utgjort hinder för förmånernas beviljande. Härtill kommer, att för folkskolans under treårsperioden närmast före den 1 juli 1942 pensionerade lärare — om man bortser från att löneregleringen för dem varit provisorisk och att förhandsutfästelse om retroaktiv tillämpning av de nya pensionsbestämmelserna icke gjorts — enahanda skäl för retroaktivitet synas kunna med fog åberopas som de, vilka anförts i fråga om under samma period enligt civila tjänstepensionsreglementet pensionerade tjänstemän.

De sakkunniga framhålla vidare, att de utgått från, att för pensionerad ordinarie folkskollärare, som haft en årlig lästid av $34\frac{1}{2}$ veckor och därför varit hänförd till lönegrad B 15 enligt avlöningsreglementet för folk- och småskollärare, pensionsunderlagen skola avpassas efter de underlag, som enligt de nya statliga pensionsreglementena äro bestämda för lönegrad A 15, att förut för de pensionerade extra ordinarie lärarna gällande differentiering av underlagen efter den årliga lästiden skall upprätthållas samt att familjepensionsunderlagen för sistnämnda lärare skola bestämmas så, att tillämpningen av det nya familjepensionsreglementet icke medför en eljest av den nya lönegradsplaceringen för extra ordinarie lärare betingad realminskning av familjepensionsförmånerna.

De sakkunnigas förslag om viss retroaktiv tillämpning av de nya pensionsreglementena har avstyrkts av såväl *statskontoret* som *statens pensionsanstalt*.

Statskontoret har anført:

Statskontoret måste för sin del ställa sig ytterst betänksamt gentemot de sakkunnigas förslag till retroaktiv tillämpning av de nya pensionsreglementena. Såsom de sakkunniga själva framhållit, skulle ett avsteg i detta fall från den allmänt vedertagna principen, att varje pensionstagare skall kvarstå på de pensionsbestämmelser, vilka varit för honom gällande vid pensioneringstillfället, kunna få vittgående prejudicerande verkningar. Härtill kommer, att — förutom den ej oväsentliga ökning av pensioneringskostnaderna, som skulle föranledas av ett bifall till förslaget — de skäl, som lågo till grund för riksdagens beslut rörande retroaktiv tillämpning av 1942 års pensionsreglementen för statens tjänstemän, enligt statskontorets mening ingalunda kunna med samma styrka åberopas i förevarande fall. Att märka är nämli-

gen, att såväl folkskolans avlöningsreglemente som folkskolans pensionsreglementen förutsatts skola träda i tillämpning samma dag, eller från och med den 1 juli 1942, och att således de åtgärder, som beträffande statens tjänstemän erfordrades för att göra pensionsregleringen parallell med löneregleringen, uppenbarligen icke påkallas i fråga om folk- och småskollärare. Någon förhandsutfästelse om retroaktiv tillämpning av de nya pensionsbestämmelserna har för övrigt — i motsats till vad som skedde i samband med de år 1939 vidtagna provisoriska ändringarna i civila tjänstepensionsreglementet — icke gjorts.

Med hänsyn till vad sålunda anförts synas övertvägande skäl tala mot de sakkunnigas förslag på denna punkt.

Statens pensionsanstalt har till stöd för sitt avstyrkande av de sakkunnigas förslag om retroaktiv tillämpning åberopat liknande skäl som statskontoret.

Vid anmälan i propositionen nr 339 till fjolårets riksdag av förslag till all-^{Departements-}
männa tjänste- och familjepensionsreglementen förordade jag, att de nya bestämmelserna skulle från och med reglementenas ikraftträdande göras tillämpliga å de tjänstemän, som blivit underkastade de nya avlöningsförfattningarna men avgått ur tjänst före pensionsregleringens ikraftträdande. En sådan retroaktiv tillämpning av pensionsreglementena ansågs i och för sig naturligt, då den allenast innebar, att — liksom i allmänhet skett vid pensionsregleringar, som föranletts av nya löneregleringar — pensionsregleringen gjordes parallell med löneregleringen. Samtidigt förordade jag även, att viss kompensation skulle beredas pensionstagarna för de lägre pensionsförmåner, som åtnjutits till följd av att pensionsregleringen komme att träda i kraft först någon tid efter löneregleringens genomförande. Såsom framgår av propositionen hade vid denna frågas förberedande behandling tvekan yppats angående lämpligheten att bereda sådan kompensation. För egen del ville jag emellertid icke motsätta mig densamma med hänsyn till vissa tidigare gjorda uttalanden. Vad jag sålunda förordat bifölls av riksdagen.

För de här ifrågavarande befattningshavarna har icke föreslagits någon gottgörelse för tiden före de nya reglementenas ikraftträdande. Icke heller jag anser, att sådan kompensation bör utgå. Vad åter angår förslaget att göra de nya pensionsbestämmelserna från och med deras ikraftträdande tillämpliga å befattningshavare, som avgått ur tjänst under tiden 1 juli 1939—30 juni 1942, anser jag mig böra biträda de sakkunnigas ståndpunkt. Då provisorisk lönereglering varit genomförd för ifrågavarande befattningshavare sedan den 1 juli 1939, varvid lönebeloppen anpassats efter de nya statliga lönerna, synes det mig skäligt att i förevarande hänseende medgiva samma förmåner, som skola tillkomma de under samma tidsperiod enligt civila tjänstepensionsreglementet pensionerade statstjänstemännen. Mot vad de sakkunniga i övrigt anført i detta sammanhang finner jag icke anledning till erinran.

Slutligen må erinras, att 1941 års riksdag bemyndigat Kungl. Maj:t att förordna om utbyte av rätt till uppskjuten livränta enligt civila eller militära tjänstepensionsreglementet mot förtidslivränta. Liknande bemyndigande bör, såsom också de sakkunniga föreslagit, utverkas i fråga om rätt till uppskjuten livränta enligt tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl.

Kostnadsberäkningar.

I 1938 års pensionssakkunnigas betänkande med förslag till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen ha å sid. 285—287 meddelats vissa approximativa uppgifter å storleken av de framtida bruttopensionskostnaderna vid tillämpning av allmänna tjänstepensionsreglementets bestämmelser å folkskolans lärare. Med hänsyn till de avvikelser från dessa bestämmelser, som innefattas i det av folkskolans pensionssakkunniga framlagda förslag till folkskolans tjänstepensionsreglemente — bl. a. att tjänstepensionsunderlagen skola vara en lönegrad lägre för kvinnliga befattningshavare än för manliga och att pensionsåldern skall inträda vid utgången av redovisningsår i stället för vid utgången av kalenderhalvår — ha vissa nya kostnadsberäkningar visat sig erforderliga.

Bruttokostnaderna för tjänstepensionerna, högsta rörliga tillägg däri inräknade, ha av folkskolans pensionssakkunniga beräknats komma att under härefter angivna budgetår överstiga de vid fortsatt tillämpning av nuvarande bestämmelser ifrågakommande kostnader, inklusive kostnaderna för högsta dyrtidstillägg, med följande belopp:

Budgetår	Kostnadsökning i miljoner kronor	
	För samtliga pensionstagare	För pensionstagare, avgångna 1 juli 1939—30 juni 1942
1942/43	0.77	0.72
1945/46	0.83	0.70
1948/49	1.60	0.64
1951/52	1.83	0.57

Därest för kvinnliga lärare skulle tillämpas samma tjänstepensionsunderlag som för manliga, skulle enligt de sakkunnigas beräkningar inträda ytterligare kostnadsökning enligt följande tabell:

Budgetår	Kostnadsökning i miljoner kronor	
	För samtliga pensionstagare	För pensionstagare, avgångna 1 juli 1939—30 juni 1942
1942/43	0.24	0.22
1945/46	0.37	0.19
1948/49	0.56	0.18
1951/52	0.74	0.17

Förslaget om pensionsålderns framflyttande till slutet av redovisningsår innebär en besparing. Skulle denna framflyttning ej komma till stånd, beräknas detta av de sakkunniga innebära en ytterligare kostnadsökning av 0.54 milj. kronor för budgetåret 1945/46, 0.32 milj. kronor för budgetåret 1948/49 och 0.60 milj. kronor för budgetåret 1951/52.

Vidare framhålla de sakkunniga, att förlängningen med ett år av den tidsperiod, under vilken pensionsåldern för folkskollärare utgör 60 år, medför

en helt på budgetåret 1944/45 fallande kostnadsökning, vilken vid tillämpning av differentierade tjänstepensionsunderlag för manliga och kvinnliga lärare utgör omkring 1.18 miljoner kronor.

Emot dessa kostnadsökningar står emellertid, framhålla de sakkunniga, en ej obetydlig *inkomstökning*. Denna uppkommer därigenom, att vid tillämpning av de nya pensionsreglementena summan av de årliga pensionsavdragen kommer att ökas på grund av dels den höjning, som tjänstepensionsavdragen enligt reglementsförslaget skola undergå, och dels den ökning av antalet bidragspliktiga befattningshavare, som utvidgningen av extra ordinariebegreppet kommer att medföra. De sakkunniga uppskatta den sammanlagda ökningen av pensionsavdragen till omkring 950,000 kronor per år.

Slutligen ha de sakkunniga anfört, att den föreslagna pensionsregleringen medför en ökning av statens pensionsanstalts anslagsbehov för budgetåret 1942/43 med omkring 1,170,000 kronor, varav omkring 1,100,000 kronor för det nya reglementets tillämpning å under perioden 1 juli 1939—30 juni 1942 pensionerade befattningshavare. Skola utgifterna för rörliga tillägg bestridas från samma anslag som utgifterna för pensionernas grundbelopp, ökas anslagsbehovet med omkring 850,000 kronor, därav omkring 790,000 kronor för sådana tillägg till nyssnämnda före den 1 juli 1942 pensionerade befattningshavare. Skulle till dessa utbetalas 10 kronor för varje månad, varunder de åtnjutit pension, skulle härför krävas ett belopp av omkring 245,000 kronor. — I detta sammanhang ha de sakkunniga påpekat, att pensionsanstaltens anslagsbehov för budgetåret 1942/43 icke kommer att minskas genom den beräknade ökningen av pensionsavdragen, enär dessa för nämnda budgetår icke torde komma att tillgodoföras pensionsanstalten förrän efter budgetårets utgång.

Hemställan.

Inom finansdepartementet ha de av folkskolans pensions-sakkunniga framlagda författningsförslagen överarbetats i enlighet med vad i det föregående angivits. De sålunda överarbetade författningsförslagen torde böra föreläggas riksdagen för godkännande.

Under åberopande av vad sålunda i skilda hänseenden anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de av mig förordade förslagen till folkskolans tjänstepensionsreglemente och folkskolans familjepensionsreglemente;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående anförts meddela bestämmelser

om tillämpning av folkskolans tjänste- och familjepensionsreglementen i vissa fall å befattningshavare avgångna

med pension enligt tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl. samt

om reglering av pensionsrätten för lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare samt nomadlärare vid visteskola, tjänstgörande vid byskola, som under tiden 1 januari 1938—30 juni 1939 avgått med pension enligt tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl.;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t

att förordna om utbyte av rätt till uppskjuten livränta enligt tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl. mot förtidslivränta,

att vidtaga de jämkningar i folkskolans tjänstepensionsreglemente, som kunna visa sig erforderliga i samband med fastställande av avlöningsbestämmelser för lärare vid sjukvårdsanstalter och barnhem samt för föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid arbetsstugor och skolhem, samt

att utfärda de övergångsbestämmelser, vilka kunna visa sig erforderliga utöver de övergångsstadganden, som innefattas i folkskolans tjänstepensionsreglemente och folkskolans familjepensionsreglemente.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birger Öhman.